

Lunds universitet

Institutionen för kommunikation och medier

Journalistik

Handledare: Asta Cepaite Nilsson

2023-01-15

Niklas Gustafsson & Victor Svenfelt

JOUK10

När DN flyttar in

**En studie om hur den mediala bilden av Norrland kan
påverkas av lokala journalistiska satsningar**

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	1
ABSTRACT	2
BAKGRUND	2
PROBLEMFÖRMULERING	4
SYFTE & FRÅGESTÄLLNINGAR	5
TEORI	6
ORIENTALISM	6
INTERN ORIENTALISM	7
GESTALTNING	8
NYHETSVÄRDERING	10
REPRESENTATION	11
SEMIOTIK	11
TEORIREFLEKTION	12
TIDIGARE FORSKNING	13
GLESBYGDS- OCH STORSTADSJOURNALISTIK	13
GESTALTNINGEN AV NORRLAND	14
METOD	17
FALLSTUDIE	17
KVANTITATIV INNEHÅLLSANALYS	17
MATERIAL, URVAL & AVGRÄNSNINGAR	18
KODSCHEMA OCH VARIABELFÖRKLARING	19
TEST AV KODBOKEN	22
KVALITATIVA INTERVJUER	23
BILDANALYS	24
KODSCHEMA BILDER	24
VALIDITET OCH RELIABILITET	25
METODDISKUSSION	25
RESULTAT OCH ANALYS	28
STATISTISKA RESULTAT	28
BILDER FRÅN NORRLAND	32
VAD BLIR NYHETER I NORRA SVERIGE	33
HUR NORRLAND REPRESENTERAS	36
NORRLAND SOM ORIENTEN	41
SLUTDISKUSSION	46
VIDARE FORSKNING	48
REFERENSER	49
BILAGOR	52
KODSCHEMA	52
INTERVJUFRÅGOR	56

Sammanfattning

Dagens Nyheter etablerade under våren 2022 lokala redaktioner i Luleå och Umeå med syftet att förmedla nyhetshändelser från Norrland till en rikspublik. Sedan uppstarten i mars 2022 till tidpunkten för genomförandet av denna studie har runt 180 artiklar producerats av redaktionens reportrar.

Syftet med studien är att undersöka hur Norrland representeras och gestaltas i Dagens Nyheter och ifall etableringen i regionen påverkar den mediala bild som förmedlas. Norrland har enligt tidigare forskning generaliserats och stereotypiserats i medier genom ett orientalistiskt perspektiv, där en svagare region andrafierats av en starkare i ett identitetsskapande syfte. Genom att knyta vissa attribut till Norrland, skapas en motbild av resten av landet.

Samtliga artiklar har avkodats i en kvantitativ innehållsanalys med fokus på teorier kring orientalism, nyhetsvärdering, och representation. Intervjuer med reportrar anställda på redaktionerna har sedan genomförts där resultaten från den kvantitativa analysen och redaktionens arbetssätt diskuterats, för att få förståelse för den kontext som redaktionen verkar i.

Resultatet visar att ett tydligt orientalistiskt förhållningssätt inte kunde identifieras i rapporteringen från Norrland. Det sätt som regionen beskrivs hänvisade i stor grad till den gröna omställningen och industriboomen som sker i Norrland. Majoriteten av de negativa aspekter som lyfts berör den samhällsförändring som händer i området till följd av en stor ekonomisk tillväxt. Underrapporterade områden och ämnen berodde till största grad på långa reseavstånd för redaktionerna, begränsade resurser, samt nyhetsvärderingsprinciper som prioriterar en rikspublik.

Att ett tydligt orientalistiskt sätt att rapportera från regionen inte existerar har flera förklaringar. Dels har den samhällsförändring som skett i regionen lett till en förmedlad bild av Norrland som inte längre kan förknippas med tidigare negativa beskrivningar. Men också den geografiska närheten och anknytningen till regionen inom redaktionerna har förändrat representationen av Norrland i Dagens Nyheter.

Ämnesord: *Norrland, Dagens Nyheter, orientalism, intern orientalism, nyhetsförmedling, gestaltning, representation, riksmidia, nyhetsmedier, rikspublik, glesbygd, journalistik*

Abstract

During the spring of 2022, the Stockholm-based newspaper Dagens Nyheter established two newsrooms in the cities Luleå and Umeå located in the north of Sweden. The purpose was to communicate news events from Norrland to a national audience. From the start of the newsrooms until the time of this study, around 180 articles were published.

The aim of this study is to investigate how the region of Norrland is represented and framed in the coverage from Dagens Nyheter and to discover if the choice to establish themselves in Norrland have had any impact on the image of Norrland that is communicated. Previous research shows that Norrland has been generalized and stereotyped in media through a perspective of orientalism. Norrland has been portrayed as *the other* and a weaker region in a process of forming a national identity for the rest of the country. Certain attributes connected to Norrland has produced a mirror for other parts of Sweden, that will be associated with the opposite attributes.

All published articles have been analyzed through a quantitative content analysis, focusing on theories of orientalism, news values, and representation. Reporters from Dagens Nyheter were interviewed regarding the newsrooms routines and the results from the quantitative content analysis were discussed. The purpose of the interviews was for the study to gain knowledge and understanding of the reporter's context.

A clear perspective of orientalism could not be identified in the material. The region is largely described in relation to the green transition of industries, and the big investments being made in Norrland's new environmental green change. Most of the communicated negative attributes connected to Norrland were associated with the big societal developments that take place because of the big economic growth in the region. The absence of underreported areas and subjects was mostly explained by long geographical distances, limited resources and news values principles that prioritize the national audience.

The absence of a clear perspective of orientalism in the coverage is believed to have several reasons. Changes in society do not make it possible for Norrland to be portrayed with some of the former negative attributes. The geographical closeness and the association with and knowledge of the region within the newsroom's reporters could also have an impact on the region not being portrayed in a stereotypical way or from a perspective of orientalism.

Keywords: *Norrland, Dagens Nyheter, orientalism, internal orientalism, news values, framing, representation, national media, national audience, rural, journalism*

Bakgrund

Under våren 2022 öppnade Dagens Nyheter två nya redaktioner i Luleå och Umeå. Syftet med satsningen är enligt Dagens Nyheter att skapa innehåll från norra Sverige för en rikspublik. Norrland kan i viss mån definieras som underrapporterat på ett rikspan, något Dagens Nyheter nu ville förändra genom att stärka sin lokala närvaro i de norra delarna av Sverige (Dagens Nyheter 2021). I och med etableringen av redaktionerna förändras det regionala medielandskapet i Norrland. Hur påverkas rapporteringen när ett riksmidium flyttar in och vilken bild av Norrland förmedlar Dagens Nyheter?

Norrland har de senaste åren genomgått stora förändringar. Från att tidigare haft problem med avfolkning och arbetslöshet sätter nu i stället den gröna omställningen regionen på kartan. Flera faktorer, som tillgången till naturresurser och energi har de senaste åren lett till stora industriella satsningar. I Skellefteå ska det produceras batterier till den stora elektrifieringen, i Luleå håller man på att ta fram världens första fossilfria stål och industrierna och arbetstillfällena växer runt flera samhällen i norr. Den gröna omställningen har förändrat utvecklingen och i stället för arbetslöshet skriker nu industrierna efter folk med rätt kompetens som vill arbeta. Regeringens särskilda samordnare för omställning, Peter Larsson, gjorde i maj 2021 en uppskattning att det inom de tio kommande åren kommer behöva flytta 100 000 personer till Norrbotten och Västerbotten för att klara omställningen (SVT Nyheter 2021). En enorm befolkningsökning sett till att länen idag har cirka en halv miljon invånare tillsammans.

Norrland har tidigare i medier beskrivits både stereotypiskt och problematiskt. Samtidigt har regionen även ansetts som underrapporterad (Eriksson 2008:3). Men nu blåser förändringens vindar över den norra delen av landet. Kan de stora samhällsförändringarna och etableringen av nya redaktioner ge en ny bild av regionen i riksmidierna? Kanske är tiden förbi då Norrland framstod som en traditionell plats, full med arbetslösa människor som bara ville flytta därifrån.

Problemformulering

Dagens Nyheters etablering av två redaktioner kan ses som banbrytande i det svenska medielandskapet. Tidigare satsningar har gjorts av andra medier, bland annat av Aftonbladet som till exempel öppnade en lokal redaktion i Malmö. Men ingen annan svensk rikstidning har vågat sig på att lokalt bevaka de norra regionerna som utgör mer än halva landet. Denna studie ämnar att undersöka den mediala gestaltningen av Norrland och hur den kan komma att påverkas när Dagens Nyheter valt att etablera sig i regionen.

Vad innebär egentligen etableringarna för Dagens Nyheter och hur kan den påverka tidningens gestaltning av Norrland? Samtidigt kan det finnas en svårighet att rapportera för en rikspublik från en mindre redaktion. Vilka frågor och ämnen är relevanta för en rikspublik och vilken roll får journalisterna på dessa redaktioner?

Bilden av Norrland i medierna är ett ämne som tidigare studier undersökt. Madeleine Eriksson från Umeå universitet har studerat bilden av Norrland i Dagens Nyheter och Nilsson och Lundgren har i sina studier tittat på bilden från ett politiskt perspektiv. Förhoppningen är att denna studie skall kunna tillföra ny kunskap till fältet i form av vad som händer med den riksmédiala bilden när det journalistiska arbetet utgår från regionen i stället för på distans, från till exempel Stockholm. Etableringarna i Luleå och Umeå är relativt nya och när denna studie genomförs har rapporteringen från redaktionerna bara pågått i några månader. I ett svenskt medielandskap och ett samhälle under förändring är ambitionen att kunna tillföra kunskap om vad denna typ av etableringar kan ha för påverkan på den mediala bilden av en region.

Med hjälp av teorier och tidigare forskning kring gestaltning, nyhetsvärdering, representation och orientalism undersöks Dagens Nyheters rapportering i hopp om att identifiera eventuella mönster och bakomliggande orsaker till varför rapporteringen ser ut som den gör. Studien ämnar även att titta på relationen mellan glesbygd och storstadsjournalistik som skrivs för en rikspublik. Genom att även se till de anställda på redaktionerna och deras erfarenheter ämnar studien att ge större kunskap kring deras perspektiv på bilden av och arbetet med gestaltningen av Norrland.

Syfte & frågeställningar

Denna studie syftar till att undersöka hur en region gestaltas medialt och vilken påverkan riksmidiens etablering i regionen kan ha för den rapporteringen som riktar sig till en rikspublik. Vidare syftar studien till att bidra med kunskap om hur ett tidigare underrapporterat och stereotypiserat Norrland porträtteras i Dagens Nyheter, samt vilken påverkan Dagens Nyheters etablering i Norrland kan ha på rapporteringen och den bild som förmedlas av platsen. Studien utgår från följande frågeställningar:

- Hur gestaltas Norrland av Dagens Nyheters redaktioner i Luleå och Umeå?
- På vilka sätt går det att identifiera en stereotypisk eller generaliserande bild av Norrland?
- Vad kan Dagens Nyheters etablering ha för betydelse för deras rapportering från Norrland?

Teori

I följande avsnitt presenteras studiens teoretiska ramverk. Utifrån Saids teorier om orientalism byggs ramverket vidare med det som Jansson och Schein presenterar som intern orientalism, en form av orientalism som tar sig uttryck innanför en stat eller nations gränser. För att kunna undersöka det maktförhållande som existerar inom orientalismen presenteras Entmans gestaltningsteorier och diskuteras i relation till nyhetsvärdering och representation i medier. Avslutningsvis redogörs semiotikens grundstenar vid analys av bilder.

Orientalism

Orientalismen kan beskrivas som en del av postkolonial teori och fick sitt stora genomslag med Edward Saids verk *Orientalism* från 1979. Said menar att Orienten blir Europas motbild och därigenom definierar Europa genom att vara dess motsatta. (Said 2000:64)

Ur ett orientaliskt perspektiv ses förhållandet mellan öst och väst (orienten och occidenten) som ett maktförhållande. Ett förhållande av dominans och av varierande komplicerad hegemoni. Said förklarar att orienten inte orientaliserades på grund av upptäckten av att den skulle vara orientalisk, utan för att det fanns en möjlighet att göra det. Orienten valde inte att beskrivas eller iklä sig rollen som orientalisk, den kom att bli beskriven av andra och fick rollen tilldelad sig. (Said 2000:69)

Said använder sig av Gramscis begrepp *kulturell hegemoni*, där vissa kulturella former får övertaget gentemot andra. Vidare menar Said att den kulturella hegemonin ligger till grunden för orientalismens styrka och uthållighet. Den europeiska identiteten bygger på ett kollektivt *oss* som européer, gentemot de som inte är européer. Och idén om den europeiska identiteten som överlägsen, i förhållande till andra kulturer. (Said 2000:70–71) Som exempel nämner Said den egyptiska kvinnan Kuchuk Hanem och maktförhållandet mellan henne och den franske författaren Gustave Flaubert. Said menar att hon kom att bli en betydelsefull modell för den orientaliska kvinnan. Men hennes historia, känslor eller situation fick hon aldrig beskriva själv. I stället var det Flaubert, som i sin position får tala för henne och beskriva henne för sina läsare som typiskt orientalisk (Said 2000:69). Detta maktförhållande menar Said inte är en isolerad händelse, utan ett fullständigt exempel på styrkeförhållandena mellan öst och väst och den diskurs som orienten beskrevs genom. (Said 2000:69)

Ur ett västerländskt perspektiv har öst (orienten) signalerat hot och fara, i modern tid i form av Ryssland med historiskt som det generella öst. Det politiska intresset för öst är både ekonomiskt och strategiskt men även traditionella exotiska värden har betydelse. Samtidigt

har den medieteknologiska utvecklingen legat till grund för att orienten blivit mindre av en myt och mer av en realitet för västerlänningar, och de negativa stereotyper som funnits kring orienten har förstärkts. (Said 2000:95–96)

Intern orientalism

Den orientalistiska teori som Said lagt grunden för har utökats och används för att studera fler fenomen. Bland annat hur den kan ta sig i uttryck inom gränserna för ett och samma land eller stat för att skapa regionala och nationella identiteter. Formandet av den egna identiteten skapas ständigt i en bild av de andra, några utanför ens egna gränser eller region. Genom negativa skildringar tillåts folket i den egna staten eller regionen att applicera motsatta och positiva värderingar i sin egen identitet. Jansson ser inte identitet som statiskt utan något som ständigt måste reproduceras för att bibehålla sin kraft och legitimitet. (Jansson 2003:296)

Louisa Schein undersöker i sin artikel *Gender and Internal Orientalism in China* hur intern orientalism tar sig uttryck i provinsen Guizhou i södra Kina. Ur ett genusperspektiv belyser Schein främst hur kvinnor och den rurala kulturen i provinsen kom att exploateras och exotifieras för den stora majoritet hankineser i landet. Schein myntar begreppet *intern orientalism* för att beskriva relationen mellan den kulturella och politiska eliten och andrafieringen av icke hankineser i den kinesiska periferin (Schein 1997:73).

Genom att den rurala kulturen i Guizhou porträtteras som omodern menar Schein att Kina som samhälle bygger en självrepresentation som modern. När kvinnor i andra kulturer beskrivs och framställs som omoderna positionerar de moderna och urbana samhället sig som överlägset, och genom att andrafiera kvinnorna i Guizhou skapas en bild av de urbana kvinnliga hankinerna som mer civiliserade (Schein 1997:89). Betydelsen av minoritetskvinnor i den kinesiska kulturen är dock tvådelad menar Schein. Å ena sidan ses de som ett färgstarkt inslag i en nationell kultur för hankinerna. Samtidigt är de ett exempel på en traditionell och underutvecklad del av nationen, där den mer urbana och “överlägsna” delen av landet behöver ingripa (Schein 1997:87–88).

Skillnaden mellan hur Said och Schein ser på orientalismen och den interna orientalismen handlar om de andrafierades makt att påverka. Medan Said såg en tystad Orient som inte kunde föra sin talan ser Schein Guizhou som en region med viss makt i andrafieringen av sig själva. Schein menar att minoriteter även har möjligheten att styra bilden, även om den makten är marginaliserad. Förutom att göra motstånd och inte ställa upp på hankinernas representation av minoriteter menar Schein även att det finns eliter inom minoritetsgrupper som reproducera och styr andrafieringen. (Schein 1997:91–92)

Ur ett geografiskt perspektiv menar Jansson att den interna orientalismen representerar en diskurs innanför en statsgräns, där en starkare region skapar en bild av de *andra* i en svagare region. (Jansson 2003:296) För att upphöja sin regionala eller nationella identitet framställs det svagare och underordnade området i form av negativa stereotyper. Förutom stereotyper kan den underordnade regionen även beskrivas som defekt och problematisk. (Jansson 2003:97)

Jansson menar att det finns stora skillnader mellan intern orientalism och orientalism. Då den andrafierade regionen är en del av staten ges dess medborgare tillgång till nationella institutioner. Ur ett orientalistiskt perspektiv finns inte denna geografiska närhet och tillgång för orienten att ta plats i västs beskrivningar av den. Detta kan resultera i ett mer komplext förhållande, ur ett orientalistiskt perspektiv var orienten något långt borta som framställdes i väst. En medborgare i en andrafierad region kan ha en annan geografisk närhet och känna en annan form av samhörighet, både till regionen och till den nationella statens identitet. (Jansson 2003:297–298)

Med Norrland som exempel beskriver Eriksson (2008:3) hur regionen på flera sätt beskrivs i media som problematiskt och stereotypisk. Norrland får komma att representera en lantlig underordnad del av staten i regression, i kontrast mot det urbana som kommit att representera framsteg och det önskvärda.

Samtidigt menar Eriksson även att landsbygden kan beskrivas med de positiva attribut som det urbana fattas, ofta kopplade till naturen och landskapet. Ett par exempel kan vara autenticitet, ordning och lugn. Det finns även en geografisk aspekt, landsbygden nära urbana områden eller som semesterort framställs mer positivt, och framställningen av avlägsna landsbygdsområden beskrivs som det motsatta och framställs negativt, som traditionella och avstannande. (Eriksson 2008:4)

Gestaltning

Som tidigare nämnt kan förhållandet mellan orienten och occidenten ses som ett maktförhållande (Said 2000:69). Genom att analysera hur något gestaltas går det att identifiera hur detta maktförhållande förmedlas via text, eftersom gestaltning i grunden består av urval och framträdanden. Vissa delar av en upplevd verklighet väljs ut och får framträda i texten som kommuniceras. Vanligtvis diagnostiserar, utvärderar och preskriberas särskilda händelser genom hur de gestaltas. Detta presenterar Robert Entman som gestaltningsteorin. (Entman 1993)

Det Entman benämner som framing betyder i svensk översättning gestaltning och kommer därför användas för att beskriva begreppet i denna studie. Gestaltning innebär att vissa delar av den information som kommuniceras belyses och är mer framträdande. Att något är mer framträdande innebär att det märks tydligare, blir mer meningsfullt och minnesvärt, vilket i sin tur påverkar hur mottagaren tar till sig och processar informationen. Makten hos gestaltning ligger i hur den belyser vissa saker samtidigt som den utelämnar andra. Det påverkar vad och hur folk lägger märke till ett problem, samt hur de förstår och kommer ihåg ett problem. Gestaltning påverkar också hur människor värderar och agerar. Vad som utelämnas ur en text kan ha lika stor betydelse som det som tas med. (Entman 1993:54)

Gestaltningen kan befinna sig på fyra olika platser i kommunikationsprocessen. Hos kommunikatören som gör medvetna eller omedvetna val i vad som kommuniceras. Här agerar gestaltning som en kompass i kommunikatörens moraliska beslut. Den kan också befinna sig i textens innehåll. Genom att se förekomsten eller avsaknaden av vissa ord, fraser, stereotypiska bilder, informationskällor, eller meningar som bestyrker vissa fakta eller rättfärdigande kan gestaltningen av en företeelse avslöjas. Mottagaren av texten påverkas också av gestaltning. Hur något gestaltas styr hur budskapet uppfattas och kan endera återspegla textens innehåll och det som kommunikatören vill förmedla, eller inte. Till sist kan en kultur ses som en samling av gestaltningar som den hänvisar till. Dessa syns i den existerande diskursen och tankesättet inom en kultur. (Entman 1993:56–57)

Genom gestaltning kan flera maktförhållanden som förmedlas via media identifieras och analyseras. Självtändighet hos publiken går att studera genom att se vad de anser som den dominanta sanningen. Att förstå detta ur ett gestaltningsperspektiv är att se hur den dominanta sanningen som består av problem, orsak, verkan, och behandling som har högst sannolikhet att noteras, tolkas, processas och accepteras av publiken. Eftersom denna studie inte genomför en publikstudie kommer detta sätt att applicera teorin inte att användas i analysen. (Entman 1993:56)

Studien intresserar sig snarare för hur gestaltning kan förstå objektivitet inom journalistik. Journalister kan följa de riktlinjer som krävs för objektiv rapportering och fortfarande gestalta nyhetshändelser på ett sätt som hindrar publiken från att göra en balanserad utvärdering av en händelse. Detta kan bero på bristande kunskap av hur gestaltning fungerar vilket ger utrymme för manipulering av medieinnehållet från externa källor. (Entman 1993:57)

Relevant för studien är också att använda gestaltningsteori för att analysera material, i detta fall nyhetsartiklar. Budskapet i en text kan förstås genom att identifiera och beskriva

framträdande gestaltningar. I stället för att se alla positiva och negativa yttranden som lika framträdande kan en analys som bygger på gestaltningsteorin visa vilka yttranden som framträder mest i en text, och deras förhållande till varandra. (Entman 1993:57)

Nyhetsvärdering

För att bygga vidare på det maktförhållande som orientalismen påvisar och sättet den gestaltas på behöver nyhetsvärdering beaktas. Journalister kan använda olika metoder för att rapporteringen ska vara så objektiv som möjligt och fortfarande gestalta nyhetsrapporteringen på ett sätt som gör att dess tolkning och bearbetning inte sker på ett objektivt sätt. (Entman 1993) En av dessa metoder är nyhetsvärdering. Vad blir till nyheter, varför, när, och var? Björn Häger beskriver i boken *Reporter* (2020) de viktigaste faktorerna till vad som blir nyheter: vikt, icke-normalt, närhet, konflikt, elitpersoner, lättbegripligt, och nytt. (Häger 2020:99). Vad som är viktigt och intressant står ständigt i kamp, vad nyhetsmedierna anser är viktigt för folket att veta kontra vad folket anser vara intressant. Politik och ekonomi har ett stort nyhetsvärde eftersom det anses vara viktigt, olyckor och brott för att det intresserar publiken. Det udda och det avvikande blir ofta till nyheter eftersom det speglar en förändring. Sker det dessutom nära i tid, rum och kulturellt så ökar nyhetsvärdet ytterligare. (Häger 2020:100–108)

Dramatiken hos en konflikt ger den nyhetsvärde, tillsammans med krocken mellan moral och praktik. Kända personer har makt och väcker därför intresse, samtidigt som deras liv i sig är intressanta vilket ger elitpersoner ytterligare nyhetsvärde. Om vi på ett enkelt och begripligt sätt kan förstå en händelse så kommer den i högre grad ta plats i rapporteringen. Faktorer som påverkar begripligheten är ett kort tidsförlopp, möjlighet till identifikation, samt att det förväntade faktiskt händer. Avslutningsvis nämner Häger vikten av att något är nytt och att man själv är först på kroken. Allting vi upplever för andra gången kommer vara mindre intressant, det samma gäller för nyheter. (Häger 2020:109–116)

Nyhetsvärdering förminskar journalistens roll vid beslut om vad som blir nyheter. Detta eftersom nyhetsvärdering skapar en process som nyheter behöver gå igenom och godkännas i, för att sedan förmedlas. På så vis är tanken att processen över vad som blir nyheter ska bli mer objektiv. Detta har dock kritiserats på basis att det stör nyhetsrapporteringen (Calcutt & Hammond 2011). Att nyhetsvärderingar är ett dunkelt fenomen och att de skapar etiska problem kring vad som väljs ut och betonas. (Richards 2005)

Representation

Den gestaltning som sker i nyhetsrapporteringen påverkar representationen i medierna. Den norske medieforskaren Jostein Gripsrud beskriver medier som en skapare av föreställda gemenskaper. (Gripsrud 2011:21) I en svensk kontext kan detta förstås i hur medierna bekräftar den inlärd bilden av att Sverige är ett speciellt land, att alla svenskar har något gemensamt som skiljer dem från andra. Genom detta kan vi förstå varandra och har något gemensamt. Medier förmedlar dessa intryck av den nationella gemenskapen som ett kollektiv vilket sedan gör att vi kan känna en stark gemenskap inom gruppen. Medier hjälper till att berätta för oss vad identiteter betyder. Till exempel vad det betyder att komma från Norrland eller Skåne. (Gripsrud 2011:20–21)

Det som Gripsrud nämner som vår sociala identitet får vi genom andra människors uppfattningar om oss samt genom de kollektiva sammanhang vi ingår i. Mediers utbud kan vara varierat och mångfasetterat utan att nödvändigtvis spegla eller stödja alla de identiteter och gruppbildningar som finns i samhället. Att gestalta händelser och information och förmedla den på ett icke-objektivt sätt ger upphov till detta. Det här kan ses som utgångspunkten för en kamp om rätten och formen till representation i medierna. Representationer framställer alltid något på ett visst sätt, och är på så vis en konstruktion av det som framställs och inte en fullständig objektiv återspeglning. Representation har också betydelse för vem som får föra talan för en särskild grupp i medier. Den personen ses sedan som en representant för gruppen. Dessa representanter kan fungera mer eller mindre bra som ett sätt att representera de olika grupperna. (Gripsrud 2011:21–28)

Konflikter kan uppstå kring representationen i medier. En grupp kan känna sig underrepresenterade eller representerad på ett fel sätt. Oftast uppskattar en grupp att den syns i medierna, eftersom det är en sorts bekräftelse på dess existens. Att synas i medierna kan också provocera fram starka känslor. Till exempel om en individ tilldelas och knyts till en identitet genom sitt medlemskap i en grupp (Gripsrud 2011:28–30).

Semiotik

Nästan alla texter idag är multimodala. De består av olika uttryck som framställs genom språk, färg, bilder film, ljud och taktilitet (Orla Vigsø 2019:297). I de texter som analyseras för denna studie kommer element som inte är språkliga förekomma i form av bilder, och det krävs ett sätt för att inkorporera dessa i analysen. Ett användbart sätt att göra detta på är genom en semiotisk analys. (Orla Vigsø 2019:297).

Semiotik är läran om hur vi skapar betydelse i världen genom att se allt som tecken. Detta sker genom att vi tolkar något som ett tecken på något annat, till exempel att se röda ögon som ett tecken på att någon har gråtit, är förkyld eller är allergisk. Ett tecken får sin betydelse genom dess motsättning till andra tecken och ingår på så sätt i ett teckensystem. (Orla Vigsø 2019:297) Denna betydelse har två huvudformer enligt Roland Barthes. Denotation vilket är den objektiva tolkningen, och konnotation, som är de gemensamma associationer som tecknet skapar hos oss (Barthes 1977:17). Barthes argumenterar för att det i pressbilder existerar både denotativa och konnotativa nivåer i bilderna. Av all den information som förmedlas via nyhetstexter kan bilder ses som den med störst denotativt budskap och struktur på grund av sin förmedling in i texten utan ingrepp från någon annan. Att förstå det konnotativa i pressbilder kräver analys av bildens produktionssätt och tolkning. Bilden har valts ut, sammanställts, och behandlats utifrån ideal inom professionen. Publiken läser bilden i förhållande till inlärd traditionella tecken. Det är genom dessa som Barthes menar att den konnotativa förståelsen för en pressbild kan tolkas. (Barthes 1977:18–19)

Teorireflektion

De teorier som presenterats har valts ut för att de tillsammans bygger ett ramverk som kan hjälpa studien att analysera Dagens Nyheters etablering av redaktionerna i Norrland och den gestaltningen som förekommer i rapporteringen. Gestaltningsteorin, nyhetsvärdering och representation ska kunna ge studien de redskap som krävs för att kunna analysera det maktförhållande som orientalismen menar råder mellan occidenten och orienten. I nästa del presenteras en överblick av den tidigare forskning som gjorts inom det vetenskapliga fältet studien intresserar sig för.

Tidigare forskning

I detta kapitel redovisas tidigare forskning som gjorts inom området. Första delen berör en studie av Kathryn Bowd som undersöker lokala journalisters förhållande till området de rapporterar om samt två övriga studier som berör landsbygd, medier och hur det rurala representeras. Den andra delen behandlar bilden av Norrland ur ett medialt, politiskt och litterärt perspektiv. I Bowds forskning kan vi se liknande förhållanden som i studiens fall, där lokalt baserade journalister har en annan prägel på sin rapportering än icke-lokala. Eriksson har forskat på samma medium och område, vilket kan ge denna studie en bild av hur Dagens Nyheter tidigare porträtterat Norrland.

Glesbygds- och storstadsjournalistik

Kathryn Bowd menar att en vanlig kritik mot nyhetsmedier är att de saknar förståelse för vilken påverkan det de skriver om har på folk och platser (Bowd 2012). Bowd redogör för medias tendens att prata till publiken i stället för att lyssna på dem. Tanken på objektivitet tillsammans med principerna kring nyhetsvärdering ger bilden av nyheter som någonting journalister tvingas rapportera om, i stället för något de är ansvariga för att skapa och förmedla. Samtidigt har journalister mycket makt genom deras val över vad som skall rapporteras om och vad som skall utelämnas. (Sheridan Burns 2002:39)

Bowds studie visar att mer lokalt baserade journalister i högre grad beaktar hur deras rapportering påverkar det samhälle de rapporterar om, vilket i sin tur sätter större krav på att rapporteringen skall vara rättvis och korrekt. Dessa journalister agerar också på ett mer försiktigt sätt när det kommer till kontakt med berörda samt namn- och bildpubliceringar. Detta förhållningssätt beror delvis på känslan av samhörighet och närhet till samhället de rapporterar om, men också på grund av förhållandet till annonsörer och nyhetskällor. De fyra fallstudier som Bowd gjort pekar på utmaningar i gränsområdet över vad som är intressant och viktigt för regionen, uppfattningar om vad som är nyheter, samt kommersiella faktorer som påverkar nyhetsmediets finansiella välmående. (Bowd 2012)

Relationen mellan nyhetsmedium och läsare beskrivs som ett ömsesidigt beroende och fördelaktig i mindre samhällen med lokala redaktioner. Läsarna ser tidningen som sin egen och värnar om dess välmående. Något som journalister till största del anser vara positivt. Hur publiken uppfattar tidningen anser journalister som arbetar i mindre regionala områden vara viktigt. Nyhetskanaler ses som en central del av det lokala samhällets kommunikationsnätverk, och kan på så sätt påverka regionens identitetsskapande. Studien visar att regionala nyhetskanaler praktiserar objektivitet och nyhetsvärdering på ett annat sätt

än genom typiska västerländska perspektiv om opartiskhet och neutralitet. I stället tolkas dessa om för att passa in i ett landskap där nyheter och samhälle är mer sammanflätade. (Bowd 2012)

Michael Woods granskar i sin studie hur nyhetsmedier engagerade sig i en rad rurala protester i Storbritannien mellan 1997 och 2007. Woods menar att nyhetsmedier tidigare varit delaktiga i att upprätthålla en konstruktion av glesbygden som ett område utan politiskt engagemang. Ifall händelser från dessa områden skall tas seriöst av nyhetsmedier har det krävts en överlappning med större intressen som har effekter på ett nationellt plan. (Woods 2010: 215–239)

Detta förändrades i England under sommaren 1997 när det till följd av en stor protest kring jaktregler i London blev vanligt att politiska ämnen på landsbygden som jaktregler, agrikultur och samhällsutvecklingar som vindkraftsbyggen blev omskrivna i medierna. I de länder där en majoritet bor i städer spelar media en viktig roll i hur folk uppfattar landsbygden, dess invånare och problem. Rapporteringen från dessa områden kan också ha en viktig betydelse för de som bor i glesbebyggda regioner där de bidrar till identitetsskapande hos både individen och kollektivet menar Woods (2010:215–239).

Jo Little visar i sin studie hur konstruktionen av det rurala grundar sig i en andrafiering av dess individer och grupper. Något som starkt är grundat i en marginalisering av dessa grupper. Diskussioner om hur det rurala representeras präglas ofta av en anknytning till myten om den rurala idyllen (Little 1999:437–442). Little nämner vikten av att gå vidare från denna syn på det rurala som en idyll. Den används ofta som en förklaring för samhällsförändringar på landsbygden och förminskar den variation som existerar i olika rurala miljöer. Denna myt tillsammans med andrafieringen av rurala områden simplifierar de maktrelationer som existerar och kampen om representation av rurala kulturer (Little 1999).

Gestaltningen av Norrland

I artikeln *(Re)producing a "peripheral" region: Northern Sweden in the news* undersöker Madeleine Eriksson framställningen av Norrland i Dagens Nyheter. Med hjälp av teorier om intern orientalism studerar Eriksson hur Dagens Nyheter reproducerar bilden av Norrland och hur den skiljer sig mot landets mera urbana södra delar.

Eriksson menar att representationerna har verkliga materiella konsekvenser och därigenom en påverkan på investeringsvilja, sysselsättningsgrad och befolkningsflöden. (Eriksson 2008:1) Resultatet visar hur Norrland framställs som ett undantag, en region som präglas av traditionalism och är underutvecklad i förhållande till en annars modern nation.

Vidare menar Eriksson att framställandet av motståndsförhållandet mellan landsbygden och det urbana, den moderna och det traditionella kan stärka redan existerande rumsliga och socioekonomiska hierarkier (Eriksson 2008:2–3).

Representationerna som skapas av Norrland blir en del i att reproducera de problem som främst Norrlands inland brottas med, som till exempel att den unga befolkningen flyttar till städerna (Eriksson 2008:16). Eriksson argumenterar för att forskningen om representationer och platser kan stävja den regionalt ojämna utvecklingen, ett förhållande hon menar råder mellan norra och södra Sverige (Eriksson 2008:1).

Anders Öhman undersöker i sin artikel *Norrland som identitet och periferi* hur en norrländsk identitet har skapats litterärt. Genom att studera flera norrländska författares verk från runt sekelskiftet identifierar Öhman hur den tidiga norrländska litteraturen handlar om att skapa en regional identitet och visa på förtrycket och ignoransen mot regionen från maktens sida. (Öhman 2016:32)

Historiskt sett har Norrland exotifieras inom litteraturen på olika sätt, detta då man enligt Öhman saknar kunskap om både folket och regionen, och att det då blev möjligt att projicera olika föreställningar om Norrland. Vidare menar Öhman att kunskapen om regionen först utökades i resten av landet i takt med att industrialiseringen och utvinnandet av naturresurser drog i gång runt 1800–1900-talet. Synen på Norrland som en region utan kultur, invånare eller historia gjorde det enklare för makten att exploatera naturresurserna. Att då för norrlänningar skapa en identitet med hjälp av litteraturen blev en motreaktion mot detta. (Öhman 2016:27)

Relationen mellan Norrland och södra Sverige beskrivs som periferi och centrum ur ett historiskt perspektiv och en relation utifrån ett maktförhållande (Öhman: 2016:26). Öhman menar på att det finns vad vi idag skulle definiera som en språklig postkolonial problematik kring berättandet om Norrland. Då de tidiga framställningarna av Norrland projiceras av andra än norrlänningar, blir det svårt för norrlänningarna själva att gestalta sitt landskap och sina invånare ur ett annat perspektiv. (Öhman 2016:29)

I artikeln *Logics of rurality: Political rhetoric about the Swedish North*, undersöker Nilsson och Lundgren hur olika föreställningar av Norrland är konstruerade inom den politiska retoriken och vilka lösningar som föreslås för att lösa regionens problem (Nilsson & Lundgren 2015:85). Genom att samla in material från riksdagens öppna arkiv och studera motioner kunde de identifiera hur olika politiker och grupper tolkade och reagerade på olika förslag rörande Norrland (Nilsson & Lundgren 2015:86–87).

En majoritet av motionerna behandlade i någon mån Norrland kopplat till problem. Samtidigt porträtterades Norrland inte endast som en region med inneboende problematik,

utan regionen som helhet formulerades som problematisk där glesbyggdheten ofta beskrevs som det avvikande (Nilsson & Lundgren 2015:88). Resultaten visade på fyra dominerande diskurser som beskrev Norrland som: problem, resurs, tillväxt och offer. Den bild som diskurserna producerade visade även på ett glesbyggt Norrland i nära samband med naturen. Oavsett om naturen framstod som en plats för rekreation eller som en resurs. I form av bland annat olika jämförelser menar författarna att Norrland målas upp som något avvikande och annorlunda i förhållande till andra regioner i landet. (Nilsson & Lundgren 2015:95–96)

Metod

I denna del presenteras uppsatsens metodologiska ramverk. Studien bygger på två empiriska delstudier. En av delarna består av en kvantitativ innehållsanalys av de artiklar som producerats av Dagens Nyheters redaktioner i Norrland från deras start i mars 2022 till insamlingstidpunkten i november 2022. Den andra delen bygger på intervjuer gjorda med två av de journalister som skrivit flera av artiklarna som ingår i det kvantitativa materialet.

Att på detta sätt kombinera olika metoder är vanligt vid studier av ett eller flera förhållandevis tydliga fall (Bryman 1997:154). Denna kombination av två metoder ger studien en fördjupad bild av samma frågeställning och möjligheten att tackla undersökningen från flera olika håll.

Först presenteras fallstudie som form och den kvantitativa innehållsanalysen samt hur den kommer att appliceras, sedan berörs material, urval och avgränsning. Det kodschema (se bilagor) som används i den kvantitativa analysen redogörs för och metoddelen går sedan vidare med kvalitativa intervjuer och dess plats i studien. Avslutningsvis beskrivs hur en enkel semiotisk bildanalys genomförs.

Fallstudie

Studien kommer att genomföras i form av en fallstudie. För att kunna definieras som en fallstudie ska ett fall bland andra undersökas (Alvehus 2019:79). Definitionen av ett fall blir i denna studie Dagens Nyheters nyhetsrapportering och delfallet kan begränsas till norra Sverige redaktionernas (Luleå och Umeå) rapportering. Med delfall åsyftas en mindre del som valt att zoomas in för undersökningen, detta ger en chans att sänka abstraktionsnivån något. Valet att begränsa till ett delfall formar även andra beslut till exempel kring vilket material som samlas in och vem som kommer att intervjuas. (Alvehus 2019:80). Trots att fallstudien endast utgörs av Dagens Nyheters norra Sverige redaktions rapportering, kan fallstudier likt denna peka mot ett större sammanhang och förhoppningsvis beskriva ett allmänt förekommande fenomen (Alvehus 2019:79).

Kvantitativ innehållsanalys

För att undersöka i vilken utsträckning något förekommer, leta efter samband, skillnader och likheter i medieinnehåll så är en kvantitativ innehållsanalys en användbar metod (Karlsson & Johansson 2019:171). Eftersom en stor del av analysen består av att leta efter teman, gestaltningar, och sätt att rapportera på så kommer denna metod ge en förståelse för hur

Norrland representeras i Dagens Nyheter. När innehållet i artiklarna kvantifieras så översätts språkliga och formmässiga uttryck till siffror som kan bearbetas statistiskt och beskriva övergripande mönster (Karlsson & Johansson 2019:172). Den kvantitativa ansatsen, och möjligheten att besvara vad Esaiasson med flera kallar för mekaniskt räknande frågor, gör att det på relativt kort tid går att analysera stora datamängder genom att räkna på förekomsten av enkla men intressanta innehållskategorier (Esaiasson 2017:199).

Frekvens kommer vara ett grundläggande mönster som eftersöks i texterna. Hur ofta förekommer ord som industri, Norrland, landsbygd, osv. Detta är en central del i gestaltningsteorin som Entman beskriver kring maktförmedling genom text. (Entman 1993:56-57)

Det finns tre olika kategorier över kvantitativa analyser: beskrivande, jämförande, och förklarande. Den kvantitativa delen kommer vara av beskrivande och förklarande karaktär. Beskrivande i att medieinnehållet beskrivs utifrån dess innehåll med olika teman, källor och formspekter. Här kommer det kodschema som konstrueras vara av stor betydelse. Den kvalitativa analysen kommer sedan ligga till grund för att förklara varför medietexterna kan se ut som de gör, något som yttre faktorer kan förklara. En jämförande analys hade varit relevant ifall målet med studien var att jämföra med tidigare producerade texter, eller hur andra medier rapporterar. Eftersom detta inte görs så är inte analysen av en jämförande karaktär. (Karlsson & Johansson 2019:173–174)

För att göra en kvantitativ analys genomförbar behövs ett precist syfte som ryms inom problemområdet. Sedan behövs konkreta faktorer som är mätbara. Det förklarar varför detta är av intresse samt vad och vilka konsekvenser det kan få. (Karlsson & Johansson 2019:175) Studiens problemområde är Dagens Nyheter's expanderings med lokala redaktioner i Norrland. Att synliggöra gestaltningen inom nyhetsartiklarna är syftet för den kvantitativa delen av studien.

Vidare utformas och testas en kodbok som skall omforma innehållet i texten till variabler som beskriver hur rapporteringen ser ut. Den utgör en brygga mellan de teoretiska utgångspunkterna som ligger till grund för studien och det material som skall studeras. Studien operationaliseras på detta sätt, när abstrakta teoretiska begrepp bryts ner till mätbara indikatorer, så kallade variabler. (Karlsson & Johansson 2019:179–180)

Material, urval & avgränsningar

De artiklar som utgör materialet är som tidigare nämnt producerade av Dagens Nyheters redaktioner i norra Sverige. För att undvika artiklar som berör Norrland men som är producerat på andra redaktioner hämtas materialet via författarnas bylines. Så endast de reportrar som jobbar på redaktionerna i Luleå eller Umeå inkluderas i materialet.

Redaktionerna öppnades i mars 2022 och urvalet börjar från den perioden och sträcker sig fram till tidpunkten för insamlingen som är den 4:e november 2022.

Inhämtningen sker manuellt direkt från Dagens Nyheters hemsida. En mindre begränsning har gjorts i urvalet. De artiklar som berör sport har valts bort eftersom denna studie fokuserar på nyhetsrapporteringen. De artiklar som är TT texter men som blivit omskrivna väljs också bort eftersom de inte i grunden är producerade av Dagens Nyheter. Förutom dessa begränsningar så analyseras allt material som skrivits av redaktionerna sedan deras start.

Det totala antalet artiklar som analyserades är 193 stycken. Några av dessa var dubletter eftersom de hade flera författare. Så det slutliga antalet unika artiklar är 177. Dessa skrevs främst av 6 olika författare. Emma Isberg, Jenny Kejerhag, Jonas Fröberg, Katarina Hällgren, Marcus Derland, samt Sven Björkland. Alla dessa är anställda på Dagens Nyheters redaktioner i norra Sverige. Några övriga författare är med och kompletterar vissa texter. Denna lista av författare är bekräftad av Dagens Nyheter som korrekt och täckande för deras norra Sverige redaktion.

Kodschema och variabelförklaring

Kodboken innehåller samtliga variabler och variabelvärden som används när innehållet analyseras. Den skall grunda sig i teorier kring ämnet och ge en övergång till mätbara indikatorer. (Karlsson & Johansson 2019) En del av de variabler och variabelvärden som förekommer är också utformade från test av kodboken.

Det maktförhållande som existerar mellan orienten och occidenten (Said 2000) identifieras genom att se hur nyhetsrapporteringen präglas av det som Entman (1993) presenterat som gestaltning. Genom att koda artiklarna på ett sätt som synliggör vad som gestaltas är förhoppningen av eventuella drag av orientalistiska maktförhållande ska kunna synliggöras. Gestaltning kan också ge förståelse för vad journalisterna rapporterar om och på så vis peka på ett maktförhållande som förmedlas genom nyhetsvärdering. (Entman 1993:56–57) Att utforma kodschemat för att beskriva vad som blir nyheter och var kan göras med hjälp av teorier kring nyhetsvärdering. Nedan listas de variabler som används i kodschemat:

Datum, rubrik, författare: Dessa tre första variabler är till för att få en översikt av materialet och lättare kunna sortera och söka i inhämtad data.

Kommun och huvudområde: I de fem länen som utgör det administrativa området Norrland ingår totalt 54 kommuner. Ifall en kommun tydligt framgår i artikeln kommer den bestämma detta variabelvärde. Ifall ingen kommun nämns eller ifall det är oklart vilken kommun som är i fokus för artikeln blir detta värde okodbart. Under huvudområde så bestäms variabelvärde efter vilket län artikeln utspelar sig i. Ifall Norrland som en helhet dominerar artikeln blir det variabelvärdet, vid inget tydligt huvudområde blir variabelvärdet okodbart.

Huvudämne: Variabeln är till stor del grundad i det Häger (2020:99) redogör som ämnen med ett högt nyhetsvärde. Brott, ekonomi, politik, samhälle, underhållning har alla ett högt nyhetsvärde och rapporteras därför ofta om. Efter ett test av kodboken, som presenteras i följande kapitel, togs valet med hänsyn till empirin att dela upp politik i rikspolitik och lokalpolitik. Sjukvård fick också ett eget variabelvärde. I teorier om orientalism och intern orientalism nämns att occidenten ofta exploateras stereotypiseras (Said 2000) & (Jansson 2003). För att undersöka detta noggrannare vill studien se hur många artiklar som handlar om energi & industri, miljö & natur, samt turism. Områden som traditionellt förknippats med Norrland. (Eriksson 2008)

Avslutningsvis fick gruvkonflikter och urfolkskonflikter egna variabelvärden på grund av sin stora förekomst i empirin samt för att lättare fylla kraven för ett interkodarreliabilitetstest och möjligheten att belysa hur ofta dessa ämnen förekommer i rapporteringen. Ifall inget tydligt huvudämne framstår tillskrivs artikeln variabelvärdet okodbart. En artikel kan innehålla flera teman och det finns olika metoder för att registrera dessa. En av dessa metoder är att registrera det huvudsakliga budskapet i texten och inte skapa flera variabler som kombinerar olika teman (Esaiasson 2017:202–203). Med hänsyn till det stora omfånget av material valde studien att anamma denna metod.

Vilka personer syns: Häger (2020:110–113) skriver att elitpersoner ofta förekommer i nyhetsartiklar. Dessa kan vara politiker, experter, eller representanter för ett företag eller en organisation. Genom vårt test av kodschemat identifierade vi ytterligare tjänsteman eller myndighetsperson, samt privatperson som lämpliga variabelvärden på grund av deras förekomst. Politiker delades också upp i lokalpolitiker och rikspolitiker. Vidare skriver Eriksson (2008) att en representation av Norrland i medier är att unga personer flyttar från området och att det beskrivs som befolkat av mycket äldre personer, därför lyftes även pensionärer in som variabel för att synliggöra deras förekomst i rapporteringen.

Kön: Eriksson (2008) skriver att en annan representation av Norrland i medier är ett överskott av män, eftersom kvinnor väljer att flytta i väg till andra delar av landet. Därför är det relevant att se förekomsten män och kvinnor som syns i rapporteringen. Variabelvärdena anger vilket kön som är i majoritet eller om det är jämnt fördelat. Ifall inga personer förekommer eller personens kön inte tydligt går att identifiera tillskrivs variabelvärdet okodbart.

Stad eller glesbygd: Norrland representeras ofta i nyheter som glesbefolkat (Eriksson 2008). Därför vill studien undersöka om det rapporteras mer om glesbebyggda områden eller städer i Norrland. Framstår ingen tydlig plats tillskrivs okodbart som variabelvärde. Det finns ingen självklar definition av vad som är glesbygd och stad (Glesbyggverket 2007), dock definieras en tätort som ett samhälle med fler än 3000 invånare. Denna studie definierar tätorter som städer och mindre samhällen som glesbygd. Artiklar som utspelar sig utanför tätort men i närheten av tätorter, definieras Glesbyggverket som tätortsnära landsbygd (Glesbyggverket 2007). Dessa kommer i studien även att definieras som glesbygd.

Positiva attribut: Här är syftet att se vilka positiva attribut som tilldelas Norrland i rapporteringen. Eriksson (2008) skriver att när Norrland framställs som positivt i medier är fokuset oftast på naturen och de naturresurser som existerar i regionen, vilket i sin tur kan bidra till ekonomisk tillväxt. Norrland beskrivs också ofta som en rofylld och autentisk plats. Vidare nämner Eriksson (2008) att Norrland ofta tilldelas attributet omodern eftersom Sverige och Stockholm vill framstå som modernt och utvecklat. För att se om detta ändrats efter Erikssons studie så används modernt som ett variabelvärde under denna kategori. I vissa artiklar belyses personalbristen i områden, men ifall denna framställer Norrland som ett ställe med en god arbetsmarknad där jobb och bra löner erbjuds hade detta blivit missvisande att koda som personalbrist. Därför får den sitt eget positiva attribut. Okodbart är också ett variabelvärde och tillskrivs ifall det finns oklarheter över vad som menas med ett positivt attribut som framgår.

Negativa attribut: Denna kategori är grundad i occidentens sätt att skapa sin identitet genom att beskriva orienten på ett negativt sätt. Speciellt relevant är den interna orientalismen. (Jansson 2003) Traditionellt, rättslöst, förfallet, utbildat, är alla generaliseringar och stereotyper som occidenten kan skapa över orienten. En annan teori inom intern orientalism är att orienten ses som ett problem som skall lösas, och att de inte själva klarar av detta. (Jansson 2003) Därför vill studien undersöka ifall Norrland framställs som en region i behov av hjälp i rapporteringen.

Eriksson (2008) nämner att de negativa attribut som ofta generaliseras kring Norrland är arbetslöshet, utflyttning, och regional utveckling. Dessa översätts till mätbara variabler

som just arbetslöshet, utflyttning, personalbrist, samt brist på samhällsfunktioner och infrastruktur. Om en speciell orättvisa som drabbat människor i Norrland framstår i artikeln tillskrivs denna ett eget variabelvärde. Ifall variabelvärdet är oklart tillskrivs variabelvärdet okodbart.

Jämförs Norrland mot resten av landet: En grundläggande teori inom orientalismen är att occidenten skapar sin identitet genom att tillskriva och jämföra sig mot orienten (Said, 2000). Därför vill studien undersöka ifall Norrland jämförs med resten av Sverige på olika sätt i rapporteringen. Denna jämförelse kan vara både positiv och negativ. Ifall Norrland på något sätt jämförs med, eller används som ett sätt att beskriva resten av Sverige blir variabelvärdet ja. I övriga fall nej.

Framställs Norrland som avvikande: För att vidare undersöka orientalismen och den interna orientalismens teorier om orienten som avvikande och ibland det totala motsatta till occidenten (Said 2000) (Jansson 2003) fokuserar en variabel på ifall Norrland representeras som annorlunda eller avvikande från resten av landet i rapporteringen. Variabelvärdena blir då ja, nej eller okodbart.

Generaliseras Norrland som helhet: Jansson (2003) skriver att orienten knyter attribut till en plats och får dem att framstå som fakta. Detta kan vara stereotyper i form av negativa attribut knutna till en specifik plats som berörs i rapporteringen, och sedan framstår som ett regionalt problem i stället för ett avvikande problem på en viss plats. Här ställs frågan om en plats får komma att representera hela regionen, variabelvärdena blir då ja, nej eller okodbart.

Test av kodboken

Karlsson & Johansson (2019:183) skriver att ingen kodbok överlever den första kontakten med verkligheten. För en så bra studie som möjligt behövs ett småskaligt test av variabler och variabelvärden göras för att se om det fungerar för att undersöka materialet. Detta kan göras genom en pilotstudie. Studiens kodbok applicerades därför på 20 av artiklarna skrivna av Dagens Nyheter. Artiklarna fördelades jämt för att se ifall kodboken fungerar för att koda materialet till mätbara indikatorer. Testet var också en metod i att få fram tydligare vilka variabelvärden som behövdes. Efter genomfört test omformades dessa för att ge studien en högre reliabilitet i form av tydligare tolkningsmöjligheter vid kodningen.

Sista steget innan materialinsamlingen påbörjades är att göra ett interkodarreliabilitetstest. Detta skall säkerställa att kodningen av innehållet blir densamma oavsett vem som gör den, så att kodningen blir objektiv (Karlsson & Johansson 2019:183).

Eftersom studien genomförs av två personer som avkodar materialet blir ett sådant test extra relevant. Tumregeln för ett interkodarreliabilitetstest är att man skall koda likadant i 90 procent av fallen. (Karlsson & Johansson 2019: 185)

Ett test genomfördes där fem artiklar avkodades av båda oss författare för att se hur väl resultaten samspelade. Enda skillnaderna fanns i val av nyhetsämne och denna variabel kalibrerades i förhållande till empirin för att undvika dessa skillnader under materialinsamlingen.

Kvalitativa intervjuer

Den andra delen av materialinsamlingen består av kvalitativa intervjuer med anställda vid redaktionerna i Luleå och Umeå. Här vill studien ställa frågor till Dagens Nyheters personal som uppstått efter den kvantitativa analysen. Till exempel: Varför ser gestaltningen ut så här och hur värderar ni nyheter? Intervjuerna ger studien mer djup eftersom fokus inte endast är på själva texterna som produceras utan även kontexten de produceras i beaktas.

Den kvalitativa intervjun kan förstås ur ett interaktionellt perspektiv. En social interaktion som deltagarna skapar och som på samma gång styrs av en bestämd agenda. Interaktionen är asymmetrisk, vi ställer frågor och intervjupersonen svarar. (Ekström & Larsson 2019:101–102). Själva frågorna bör vara i hur, vad och varför- form samt beröra ämnen som den kvantitativa delen inte kan ge svar på. Huvudfrågor planeras på förhand medan följdfrågor ställs beroende på de svar som ges. (Ekström & Larsson 2019:103–104)

De frågor studien kommer att ställa bygger på det som kallas rekonstruerande intervjuer. Detta är vanligt inom nyhetsjournalistikforskning och tar utgångspunkt i artiklar som journalisterna skrivit och ber dem berätta hur de producerats och vilka överväganden som gjorts. Själva frågorna bör vara enkla och tydliga, konkreta i tid och rum samt kopplas till specifika händelser och handlingar. (Ekström & Larsson 2019:103–104)

Efter genomförd intervju transkriberas och analyseras det som sagts. Transkriberingen gör intervjuerna tillgängliga för systematiska analyser. Aspekter som saknar betydelse för studien kan exkluderas här. Vid analys och redovisning av intervjuer krävs en öppenhet för hur intervjupersonerna förstår, definierar och beskriver de förhållanden som studeras. Inte bara befintliga idéer skall prövas utan nya fenomen och möjligheten att bygga vidare på befintliga teorier är viktiga förhållningssätt. (Ekström & Larsson 2019:112–123)

Intervjuerna genomfördes med Jenny Kejerhag som är reporter vid redaktionen i Luleå, samt Marcus Derland som är reporter vid redaktionen i Umeå och tillförordnad chef för Dagens Nyheter i norra Sverige. Detta för att få en insikt i båda redaktionernas arbete.

Eftersom målet med intervjuerna var att förstå hur de olika redaktionerna tänker vid produktion av artiklar är detta en lämplig mängd intervjupersoner. Vi täcker båda redaktionerna som berörs i studien, vilket ger svaret på hur många intervjupersoner som behövs enligt Steinar Kvale och Svend Birkmann (2014:156–157). Samtidigt arbetar runt fyra till fem personer som reportrar på dessa redaktioner, vilket gör att urvalet representerar runt hälften av alla anställda.

Frågorna utgick från en intervjuguide som finns bifogad under kapitlet bilagor. Själva intervjun var av en halvstrukturerad form där utgångspunkten var de förutbestämda frågorna men med en öppenhet för att gå vidare in på följdfrågor och friare diskussion. (Kvale & Birkmann 2014:172) Intervjuerna transkriberades sedan och lyfts i analysdelen i samband med den kvantitativa resultatdelen.

Bildanalys

Att analysera bilder handlar till stor del om att bryta ner och foga samman. (Fogde 2010) Först identifieras vad bilden föreställer, den denotativa delen. Symboler, människor och deras positionering, förgrund och bakgrund, helbild eller halvbild, är bilden tagen ovanifrån, i ögonhöjd, eller nerifrån. Vidare kan det studeras om vi förstår bilden utan text, är något visuellt framskjutet, hur är bildens delar placerade i relation till varandra? (Fogde 2010:181–183)

När vi studerar dessa betydelsebärande element i en bild behöver vi fråga vilka kulturella föreställningar som den ger uttryck för och vilka sociala normer som förekommer. Dessa kulturella associationer som bilden förmedlar är den konnotativa nivån i en bildanalys. Här sätts delarna som blivit nedbrutna under den denotativa nivån tillsammans igen för att kunna se bildens betydelsebärande element. (Fogde 2010:182–183)

Kodschema bilder

Eftersom denna studie inte i huvudsak är en bildanalys utan har ett större fokus på den skrivna texten ses bilder som en del av och ett komplement till texten. Alla Dagens Nyheters artiklar har en huvudbild och det är den som kodas av i samband med den kvantitativa analysen. Detta för att göra arbetsbördan hanterlig. Följande variabelvärden används vid kodning av bilderna:

Samspelar bild och text: Betonar bilden det som skrivs om i texten. Kan texten förstås utan bild, och kan bilden förstås utan text? Representerar de tecken som syns i bilden

det som skrivs om i texten, eller ger de ett annat intryck? Är tolkning otydligt blir variabelvärdet okodbart.

Förstärker bilden textens budskap: Blir den information som ges i texten ännu tydligare tack vare förekomsten av bilder? Kan till exempel en text om utflyttningen från Norrland förstärkas med bilder på tomma och övervuxna hus?

Validitet och reliabilitet

Flera krav ställs på en kvantitativ analys för att den skall vara giltig och tillförlitlig. Insamlingen av den data som analyseras skall ske på ett systematiskt och objektivet sätt. (Karlsson & Ekström 2019:172) Genom studiens urval av alla nyhetsartiklar som producerats av Dagens Nyheters redaktion i norra Sverige får allt material en lika stor sannolikhet att komma med i analysen. När det teoretiskt bundna kodschemat sedan appliceras har det blivit testat och omformat så att allt material utvärderas från samma begrepp och definitioner. Objektiviteten i analysen kommer från att all tolkning blir densamma oavsett vem som samlar in materialet. (Karlsson & Ekström 2019:172)

Genom att koppla ihop och motivera variablerna utifrån frågeställningarna, teorier, och tidigare forskning ökar validiteten hos studien. Det skall tydligt framgå varför vissa variabler och variabelvärden förekommer. Idealt är varje variabel en teoretiskt motiverad fråga som ställs till medieinnehållet. Till exempel vilka områden det rapporteras om. (Karlsson & Ekström 2019:181–182)

Den kvalitativa intervjun kan leda till valid kunskap om vår verklighet eftersom den är en kunskapsproducerande aktivitet. (Kvale & Brikmann 2014:359) Den kunskap som präglar kvalitativa intervjuer kan ses som en given substans som extraheras, eller som en social konstruktion där intervjuforskaren kan ses i rollen av en resenär som skapar kunskap om sin färd. Legitimiteten hos kvalitativa intervjuer fås genom dess form som producerad kunskap uppnått genom frågor, svar och beskrivningar, kopplat till en viss kontext och språkligt förmedlat. (Kvale & Brikmann 2014:360)

Metoddiskussion

Studien har sin utgångspunkt i ett socialkonstruktivistiskt perspektiv och ser verkligheten som socialt konstruerad. Ur detta perspektiv ses kunskap inte som en passiv avbildning av världen och samhället. I stället ses kunskap som tolkningar vilka skapas i samband med forskarens erfarenheter, förhandsuppfattningar och syften (Wallén 1996:14). Wenneberg menar att det finns flera faktorer som påverkar kunskapen: språket, den rådande

tidsandan i ett samhälle och teknikens möjligheter och begränsningar. Vidare menar Wenneberg att man ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv inte vill bevisa huruvida något är sant eller falskt, utan snarare se hur kunskap tillkommit eller producerats. (Wenneberg 2010:30)

Kunskap, antaganden och föreställningar ses inte heller som oberoende eller naturliga. Det finns ständigt olika samhällsliga förhållanden som påverkar olika företeelser (Wallén 1996:15). Den bild som konstrueras av Norrland ses därför inte som naturlig eller oberoende, utan i stället som konstruerad och påverkad av olika antaganden och förhållanden. Den mediala bild som produceras av Norrland innehåller flera fördomar och förgivettagna idéer om regionen som kan komma att påverka rapporteringen från regionen och därmed även det material som studien analyserar. Samtidigt speglas valet av studiens teorier utifrån ett socialkonstruktivistiskt perspektiv. Orientalismen och den interna orientalismens grund bygger på olika socialt konstruerade föreställningar, idéer och tolkningar av andra människor och platser.

En stor del av materialet har samlats in och analyseras med hjälp av en kvantitativ innehållsanalys. En vanlig kritik mot kvantitativa innehållsanalyser är att något fundamentalt går förlorat när man översätter texter till siffror. (Karlsson & Ekström 2019:172) Speciellt eftersom kontexten hur materialet producerats inte beaktas vid denna typ av analys. Eftersom studien även tar in kontexten genom att intervjua journalister hos Dagens Nyheter så minskar risken för denna kritik i betydelse. En annan kritik mot kvantitativa metoder är dess försök och tillit till att få fram en objektiv tolkning. Detta är problematiskt eftersom människor ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv tolkar texter olika. Ett försvar mot detta är att människor visserligen tolkar texter olika men ändå har gemensamma kunskaper, referensramar och språk som är möjliga att undersöka i medieinnehåll. (Karlsson & Ekström 2019:172–173)

En kritik kan också riktas mot sättet och urvalet som bilderna analyseras på. Alla bilder beaktas inte och analysen är väldigt förenklad för att minska arbetsbördan. Bildanalysen är ändå relevant eftersom den kommer kunna säga något och tolkas i samband med texten, inte som separata analysobjekt.

Gällande kvalitativa intervjuer finns en del kritik mot metoden. De vanligaste invändningarna gäller arten av den kunskap som produceras. Den ses som irrelevant, överteoretisk, orörlig, godtrogen, idealistisk och individualistisk, för att nämna de mest framträdande attributen. (Kvale & Birkmann 2014:350) En del av denna kritik möts i kapitlet om kvalitativa intervjuer samt i validitet och reliabilitet. Övrig kritik mot intervjustudier är att den utelämnar intervjuarens roll i kunskapsproduktionen. Också att interaktionen inte framställs på ett heltäckande sätt eftersom det är vanligt att utelämna element som betoning,

pausering, tonhöjd och så vidare. En annan kritik mot kvalitativa intervjuer är svårigheten att visa hur påståenden kan redogöra specifika saker som sägs, inte bara dess breda teman. Slutligen kan det kritiseras att framkomsten av hur intervjuerna blivit arrangerade är oklar. (Kvale & Birkmann 2014:210)

Att kombinera metoder så som denna studie gjort med både kvantitativa och kvalitativa angreppssätt kan ge mera tilltro till resultaten, eftersom de härstammar från mer än en metod. (Bryman 1997:163) Den kvantitativa delen här kan ses som stöd för de kvalitativa intervjuerna vilket bidrar till de fall som studeras i denna del blir lättare att välja ut och har ett större stöd för generaliserbarhet, något som annars ofta är lågt vid kvalitativa intervjuer. (Bryman 1997:170)

Resultat och analys

I detta kapitel presenteras och analyseras studiens resultat. Resultaten har inhämtats med hjälp av det kvantitativa kodschemat och via intervjuer med anställda vid Dagens Nyheters redaktioner i Luleå och Umeå. Först presenteras en överblick av de statistiska resultaten från den kvantitativa innehållsanalysen. I den andra delen redovisas och analyseras resultat från både den kvantitativa innehållsanalysen och intervjuerna.

Statistiska resultat

Resultatet av den kvalitativa innehållsanalysen presenteras i form av en frekvens från de olika frågor som ställdes till texterna och bilderna.

Av de 177 artiklar som analyserades handlade 36 procent om länet Norrbotten. 17 procent hade ingen specifik plats utan berörde Norrland som helhet. Jämtland var det län som representerades i minst grad i rapporteringen (Gävleborg plockades bort då detta län inte ingår i redaktionernas bevakningsområde) (Tabell 2). Gällande stad respektive landsbygd så utspelade sig 41 procent av artiklarna i städer, 24 procent på landsbygden, och 35 procent definierades som okodbara. (Tabell 1)

<i>Plats</i>	<i>Andel</i>
Stad	41% (73)
Okodbart	35% (62)
Glesbygd	24% (42)
Total	177

Tabell 1

<i>Plats</i>	<i>Andel</i>
Norrbotten	37% (64)
Västerbotten	23% (40)
Norrland	17% (31)
Okodbart	11% (20)
Västernorrland	10% (18)
Jämtland	2% (4)
Total	177

Tabell 2

Av Norrlands 54 kommuner fick 28 av dessa ta plats i artiklarna. Skellefteå var den kommun det skrevs mest om med 22 artiklar, följt av Jokkmokk med 13 och Luleå med 12. Antalet artiklar med ett okodbart värde under kommun var 60.

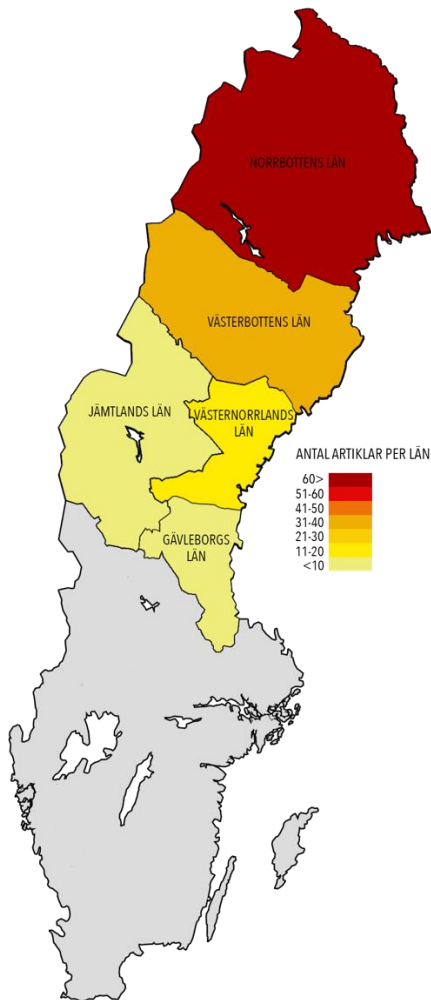


Fig. 1 Frekvensen av artiklar fördelat på län

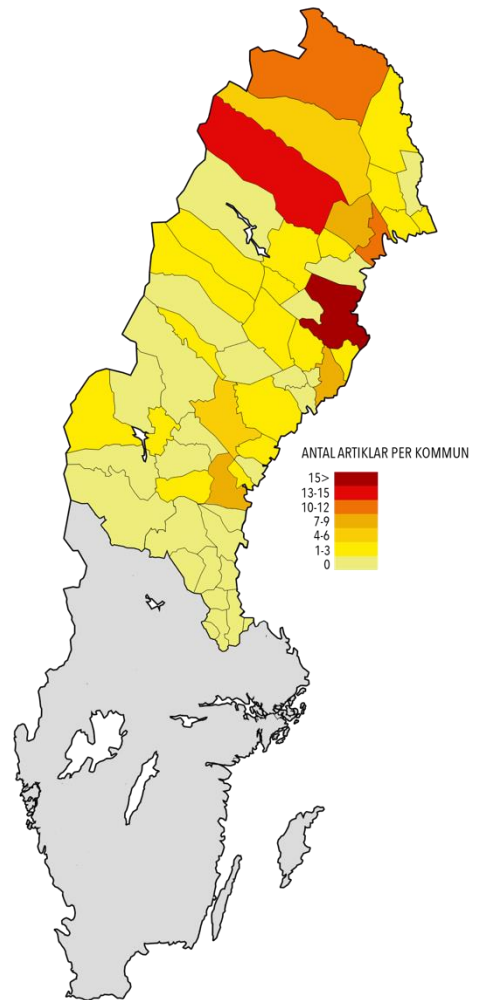


Fig. 2 Frekvensen av artiklar fördelat på kommuner

De vanligaste förekommande huvudämnena var: brott, samhällsfrågor, energi & industri, eller sjukvård. Inga artiklar berörde i huvudsak turism. (Tabell 3)

<i>Huvudämne</i>	Andel
Brott	15% (26)
Samhällsfrågor	14% (24)
Energi & industri	13% (23)
Sjukvård	12% (22)
Gruvkonflikter	10% (17)
Lokalpolitik	9% (16)
Ekonomi	8% (14)
Rikspolitik	6% (11)
Urfolkskonflikter	5% (10)
Okodbart	3% (6)
Underhållning	2% (4)
Miljö & Natur	2% (4)
Turism	0% (0)
Totalt	177

Tabell 3

I 42 procent av artiklarna förekom en majoritet av män. En majoritet av kvinnor fanns i en fjärdedel av artiklarna, och i en fjärdedel av fallen var könsfördelningen jämn. De övriga 11 artiklarna var okodbara eftersom inga personer framkom eller för att det inte gick att identifiera inom de variabler kodschemat utgick ifrån. De flesta personerna som kom till tals var tjänstemän eller myndighetspersoner (60) följt av representant för organisation (57) och representant för företag (44). (Tabell 4)

<i>Personer</i>	Andel
Tjänsteman eller myndighetsperson	34% (60)
Representant för organisation	32% (57)
Representant för företag	25% (44)
Lokalpolitiker	23% (40)
Expert	19% (34)
Privatperson	18% (32)
Rikspolitiker	17% (30)
Pensionär	2% (3)
Övrigt	0,5% (1)
Totalt	301

Tabell 4

Det förekom flera negativa attribut (144) än positiva (116). Det vanligaste negativa attributet var en brist på samhällsfunktioner och infrastruktur, medan det vanligaste positiva var ekonomisk tillväxt.

<i>Negativa Attribut</i>	Andel
Brist på samhällsfunktioner och infrastruktur	24% (42)
Personalbrist	14% (25)
En region i behov av hjälp	10% (15)
Okodbart	9% (13)
Orättvis behandling	7% (10)
Kompetensbrist	6% (9)
En plats folk vill lämna	6% (9)
Rättslöst	5% (7)
Traditionellt	4% (6)
Förfallet	4% (6)

<i>Positiva attribut</i>	Andel
Ekonomisk tillväxt	30% (35)
Utveckling	28% (33)
God arbetsmiljö	17% (20)
Miljö & natur	8% (9)
Modernt	7% (8)
Autentiskt	6% (7)
Okodbart	3% (4)
Totalt	116

Tabell 6

Arbetslöshet	1% (2)
Totalt	144

Tabell 5

I 72 procent av fallen jämförs inte Norrland med resten av landet. Samma siffror gäller ifall Norrland framställs som avvikande. I 81 procent av fallen generaliseras Norrland inte som en helhet. Både i ifall Norrland jämförs mot resten av landet eller framställs som avvikande så är värdet ja i 26 procent av fallen. Norrland generaliseras som helhet i 18 procent av fallen.

(Tabell 7)

<i>Jämförs Norrland mot resten av landet</i>	Andel	<i>Framställs Norrland som avvikande</i>	Andel	<i>Generaliseras Norrland som helhet</i>	Andel
Nej	72% (128)	Nej	72% (128)	Nej	81% (143)
Ja	26% (46)	Ja	26% (46)	Ja	18% (32)
Okodbart	2% (3)	Okodbart	2% (3)	Okodbart	1% (2)
Totalt	177		177		177

Tabell 7

I en majoritet av fallen (76 %) så samspelar bild och text. Bilderna förstärker inte textens budskap eller är neutrala till texten i 77 procent av fallen. (Tabell 9)

<i>Samspelar bild och text</i>	Andel
Ja	76% (135)
Nej	21% (38)
Okodbart	3% (4)
Total	177

Tabell 8

<i>Förstärker bilden textens budskap</i>	Andel
Nej	48% (85)
Neutral	30% (52)
Ja	20% (36)
Okodbart	2% (4)
Total	177

Tabell 9

Bilder från Norrland

Dagens Nyheter använder sig flitigt av bilder i sina artiklar. Som tidigare nämnt har endast huvudbilden fått en semiotisk genomgång. Efter korsanalyser hittades inga tydliga övergripande mönster i bildanvändningen. När rapportering i huvudsak berört gruvkonflikter eller urfolkskonflikter, två ämnen som är tätt knutna till varandra, så samspelar text och bild i

en majoritet av fallen. Vid 90 procent av fallen när det gäller urfolkskonflikter, samt vid 82 procent av fallen vid gruvkonflikter. Vid urfolkskonflikter så förstärker bilden textens budskap vid hälften av fallen, det största antalet procentenheter i den kategorin. Att dessa ämnen skiljer vid bildanalyser kan bero på dess känsliga natur. Urfolk i Norrland, som innefattar samer, och deras rättigheter är en känslig fråga som Dagens Nyheter valt att rapportera om på ett noggrant sätt.

Det tycker jag är ett perspektiv som vi verkligen har lyft i Dagens Nyheter som man kanske inte har sett i riksmidia förut. Just det här urfolket, samerna och hur deras rättigheter trampas på. De är ju de som får ta smällen, framför allt för den här nyindustrialiseringen. (Marcus Derland 24-11-2022)

Att inga andra tydliga mönster förekommer i bildanalysen beror delvis på ett exempel som Marcus Derland nämner där man tidigare exotifierat Norrland genom ett särskilt urval av bilder vilket lett till en medvetenhet om hur redaktionerna jobbar med sin bildanvändning.

Jag reagerade på en artikel i vintras innan vi hade kommit i gång med den här redaktionen. Det kanske var i januari-februari, så hade dom ett typiskt fall av journalistik som var exotifierande där man skulle skriva om en kvinna som var gravid och bodde i inlandet i fjälltrakterna i Västerbotten. Man pratar om att det var långt till BB och hennes oro för det när hon skulle föda barn, att det skulle vara långt att köra. Bilderna till det jobbet. Då sitter kvinnan på fjället framför en brasa. Alltså det här nu är vi i Norrland, där sitter man ute i skogen och eldar eller på fjället och de fick med rätta kritik för den publiceringen och särskilt för bilderna. Den typen av journalistik gör vi inte idag. (Marcus Derland 24-11-2022)

Att inga tydliga mönster framstår kan också bero på omfattningen av bildanalysen. Att den inte genomförts på ett djupare plan, med en mer ingående semiotisk analys.

Vad blir nyheter i Norrland

Vad Dagens Nyheter väljer att rapportera om i Norrland kan undersökas genom några av de variabler som utformades utifrån teorier kring orientalism, gestaltning, och nyhetsvärdering. Under denna rubrik kommer en beskrivning ges över vad det rapporteras om för platser, ämnen, personer och varför utifrån resultaten från den kvantitativa delen och genomförda intervjuer.

Mer bebyggda kommuner tar större plats i rapporteringen. Tillväxtverket har 2021 gjort en analys (Tillväxtverket 2021) över kommuntyper i Sverige där kommuner delas in i olika grader beroende på deras befolkningstäthet. Jämför vi Tillväxtverkets karta med studiens gällande vilka kommuner det rapporteras om (Tabell.2) kan vi se ett samspel mellan

tätbefolkade områden och högre grad av rapportering. (Fig.3) En kommun som avviker från detta mönster är Jokkmokk. En mycket glesbefolkad landsbygdskommun enligt Tillväxtverket men som fått stort utrymme i rapporteringen.

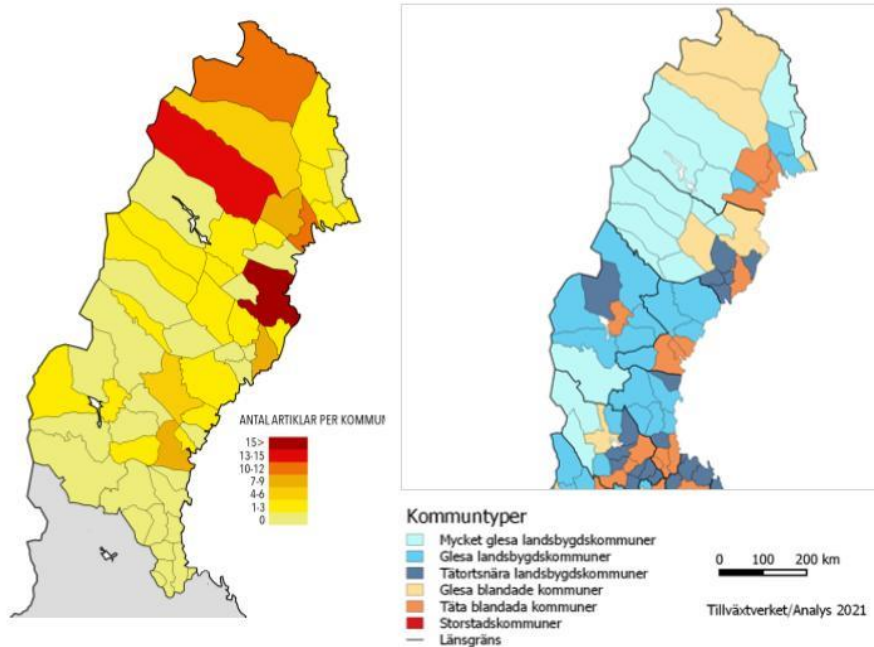


Fig.3 Jämförelse mellan antalet artiklar fördelat per län och tillväxtverkets karta över befolkningstäthet i kommuner. Källa: Tillväxtverkets analys 2021

Konflikter har ett stort nyhetsvärde. (Häger 2020:109) Rapporteringen kring Jokkmokk berör i 11 fall av 13 en konflikt. Endera kring gruvor eller urfolkskonflikter (tillsammans utgör dessa 85 % av innehållet i Jokkmokk). Dessa två överlappar ofta varandra där en gruvkonflikt berör urfolks rättigheter. I detta fall är det Kallakgruvan som har lett till den stora mängden rapportering från området. I rapporteringen går det även att identifiera konflikter inom sjukvården, då flera personer tvingas vänta länge för att få tillgång till sjukvård. Att konflikter har en stor betydelse i valet av nyheter är något Dagens Nyheters reporter Jenny Kejerhag även betonar.

Varför är det i förlängningen relevant att prata om tandvårdsköer i norr? Jo samtidigt så behöver väldigt många människor flytta hit för att klara den gröna omställningen. Om vi inte har fungerande tandvård nu, hur kommer det då fungera sen och vad behövs? Det blir ju en konflikt i det hela och en konflikt är ju alltid tacksam att skriva om. (Jenny Kejerhag 22-11-2022)

Politik och ekonomi har också ett stort nyhetsvärde, samma med olyckor och brott. (Häger 2020:100–110) Detta ses tydligt i rapporteringen där brott, politik och ekonomi alla har en

stor del i vad det rapporteras om (Tabell 3). Skellefteå är vanligast förekommande i rapporteringen. Flera faktorer som påverkar dess representation är att det är en tätort, nära rumsligt till redaktionerna, men också att ett brott som inträffade där i juli 2022 fått mycket uppmärksamhet och blev en större nyhetshändelse både lokalt och nationellt. Det kan ses i statistiken där över hälften av artiklarna om Skellefteå berör brott.

Vad samhället anser vara viktigt blir ofta till nyheter. (Häger 2020:100–101) Det syns i hur mycket det rapporterats om samhällsfrågor, där sjukvård är ett tema som tar mycket plats i rapporteringen. (Tabell 3) Något Jenny Kejerhag och Marcus Derland betonar.

För samhället och för den gröna omställningen är det ju samtidigt viktigt att saker här uppe fungerar. Då är det vår roll att belysa när något inte gör det och vilka utmaningar som finns. (Jenny Kejerhag 22-11-2022)

Hittar man inte personal, Ja då måste vi skriva om det. Det är den största utmaningen. Skolan funkar, inte vården funkar inte, det är ju någonting som påverkar människor här väldigt mycket. Och personalbrist i vården, det har vi i Skåne och Göteborg också. Det blir ett riksintresse. Det här är ju inget annorlunda än någon annanstans i Sverige. (Marcus Derland 24-11-2022)

Det som präglat rapporteringen kring sjukvården är det som Dagens Nyheter beskrivit som en vårdkris i Norrland. Här påverkar flera faktorer kring nyhetsvärdering. Konflikt, samhällsintresse och begripligheten i form av att det förväntade faktiskt händer. Att vården inte skall fungera lika bra i glesbebyggda områden med stora avstånd mellan städer är något som kan förväntas. Det kan vara en av anledningarna till att ämnet är vanligt förekommande i rapporteringen. Jenny Kejerhag benämner också sjukvårdsfrågan som en viktig nationell fråga och därför blir den framstående i Dagens Nyheter's rapportering.

Det råder brist på sjuksköterskor i hela landet. Det är en nationell fråga och då blir problemen här uppe även en riksnöhet. (Jenny Kejerhag 22-11-2022)

En majoritet av män syns i rapporteringen. I 43 procent av artiklarna så syns fler män än kvinnor, i 25 procent är det jämnt fördelat och i 25 procent av fallen syns fler kvinnor än män, resterande artiklar definieras som okodbara. De flesta personer är endera tjänstemän eller myndighetspersoner. Följt av representanter för organisationer och företag. Flera av dessa kan anses som elitpersoner vilket gör att de får större chans att synas i nyhetsrapporteringen (Häger 2020:110). Många tjänstemän och myndighetspersoner framkommer eftersom en stor del av rapporteringen behandlar brott och samhällsfrågor. Representanter för organisationer och företag tar plats när rapporteringen täcker konflikter, energi & industri, sjukvård, och politiska frågor. Samma gäller för lokal- och rikspolitiker. I

endast 1,5 procent av artiklarna ses pensionärer i rapporteringen. När äldre personer får ta plats är det ofta i en annan roll, till exempel som representant för en organisation eller privatperson, inte främst i rollen som pensionär (Tabell 4). Eriksson (2008:10) menar att Norrland ofta målas upp som en plats yngre människor lämnar. Utifrån det kvantitativa resultatet kan denna studie inte se några sådana mönster eller att befolkningen skulle komma att få representeras av äldre (i detta fall pensionärer). Förklaringen till varför fler män än kvinnor syns i rapporteringen kan dels finnas i genusperspektiv på medier, men också i det som Eriksson (2008) beskriver i sin studie att Norrland framställs som ett ställe med ett överskott på män.

Vad som inte blir nyheter är händelser i glesbebyggda kommuner. Jämtland rapporteras det väldigt lite om. Ämnen som underhållning, miljö & natur, samt turism får väldigt lite eller ingen plats alls i rapporteringen (Tabell 3). Eriksson (2008:11) påtalar hur turism samt miljö och natur fått mycket uppmärksamhet när det kommer till mediernas rapportering om Norrland. Att detta inte längre är fallet kan bero på prioriteringar i Dagens Nyheters satsning där mer nyhetsrelaterade händelser får ta plats. Det kan också bero på den målgrupp man skriver för. Jenny Kejerhag betonar vikten av de ämnen som framstår mer i rapporteringen, vilket kan ha lett till att andra ämnen inte fått ta plats i rapporteringen när Dagens Nyheter skriver om Norrland.

Framför allt är ju energi och industri sådana ämnen som alla pratar om nu. Det handlar om den gröna omställningen och hur Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland, så det tar ju plats i rapporteringen. (Jenny Kejerhag 22-11-2022)

Marcus Derland diskuterar även avsaknaden av ämnen som miljö och natur samt turism i rapporteringen från Norrland.

Det här är jätteintressant, för det är ju någonting som är positivt för den här delen av Sverige, att människor från hela världen vill ju komma och uppleva den orörda naturen och vildmarken. Man pratade ju om att framför allt Norrbotten och fjällen här är Europas sista riktiga vildmark och det skulle vi kunna bli mycket bättre på att spegla. Men du vet ju hur journalistiken är, den är så jävla problemorienterad. Jaha är det ett problem? Ja, men då så? Då sitter i ryggmärgen att man gör det medan jag tror ju att vi behöver bli bättre. (Marcus Derland 24-11-2022)

Hur Norrland representeras

Med utgång i Gripsruds (2011) teorier om representation i medier samt Entmans (1993) gestaltningsteorier förknippat med makt kommer de frekvenser och mönster som framstår ur

materialet analyseras ur ett perspektiv som fokuserar på vilka områden och attribut som får representera Norrland och varför i rapporteringen. Dessa knyts till kommentarer från Dagens Nyheters anställda om varför Norrland representeras på ett visst sätt.

De län som främst representerar Norrland i rapporteringen är Norrbotten och Västerbotten. Västerbotten har den största folkmängden av alla länen i Norrland, följt av Norrbotten. Den ena redaktionen är belägen i Norrbotten och den andra i Västerbotten vilket också kan förklara detta fenomen. Något Marcus Derland intygar vid frågan om varför dessa två län framstår mest i rapporteringen.

Förklaringen är att vi har en redaktion i Västerbotten och en redaktion i Norrbotten. (Marcus Derland 24-11-2022)

Produktionskrav från Dagens Nyheter och tidskrävande resor till regionerna i Jämtland och Västernorrland gör att dessa tar mindre plats i rapporteringen.

Över lag syns mer stad än glesbygd i rapporteringen. De urbana delarna av Norrland får därför större uppmärksamhet och möjlighet att representera Norrland. Ett tydligt exempel på när glesbygden får plats i representationen är tidigare nämnda Jokkmokk. När rapporteringen från kommunens glesbygd framställs så belyses konflikter kring Kallakgruvan. Att städer i högre grad präglar rapporteringen tror Marcus Derland beror på att det oftast är där saker händer.

Därför att det är där besluten fattas, det är där dom stora arbetsplatserna finns, det är där makthavare sitter och så vidare. (Marcus Derland 24-11-2022)

Han nämner också att glesbygdsrapportering är något de hade velat göra mera av.

Det är just de där rena glesbygdsfrågorna. Vi hamnar ju mycket i det här hur ska norra Sverige hitta arbetskraft, det är problem med bostäder och så vidare. Och det är ju knutet till centralorterna, det är ju runt kusten och framför allt malmfälten och vi hamnar ju ofta i den rapporteringen. (Marcus Derland 24-11-2022)

De positiva attributen som förknippas med Norrland är främst ekonomisk tillväxt, utveckling, och en god arbetsmiljö. Ekonomisk tillväxt och utveckling går ofta hand i hand. Orsaken till att detta syns mycket i rapporteringen är den industrietablering och den gröna omställning som pågår i Norrland. Genom detta skapas också många jobb vilket leder till att en god arbetsmiljö (med höga löner och många arbetstillfällen) ofta förekommer.

Eriksson (2008) nämner att Norrland ofta beskrivs som autentiskt eller traditionellt i medier. Detta är inte fallet i Dagens Nyheters rapportering. Detta kan bero på att ämnen som grön omställning och industrisatsning kommit att ta mer plats i rapporteringen, vilket också gjort

att området inte präglas i samma grad av de attribut som det präglades av under tiden för Erikssons (2008) studie. En annan möjlig orsak är att journalisterna befinner sig på plats vilket kan innebära ett annorlunda och försiktigare sätt att rapportera om en region. (Bowd 2012) Marcus Derland beskriver orsaken till att dessa attribut inte längre syns i rapporteringen är en effekt av samhällsförändringen som skett under de senaste tio åren.

Därför att det är ju inget förfall och arbetslöshet här. Verkligheten ser ju inte ut så längre. I den här delen av landet har vi lägst arbetslöshet i Sverige. Man skriker efter arbetskraft. Hade den här satsningen (DNs satsning) startat för 10 år sedan då kanske det hade varit mer förfall, arbetslöshet eftersom det var det var så det var här uppe då. (Marcus Derland 24-11-2022)

De negativa attributen domineras främst av en brist på samhällsfunktioner och infrastruktur. Personalbrist är också ett framstående attribut. Resten av attributen är mer jämt fördelade. Det som Eriksson (2008) visade i sin studie, att Norrland förknippas med arbetslöshet kunde endast ses i 1 procent av fallen. Att Norrland representeras som en plats folk vill lämna var inte heller tydligt framstående i rapporteringen. Detta attribut förekom i 5 procent av fallen. Att en brist på samhällsfunktioner och infrastruktur är vanligt kan till stor del förklaras på grund av industrisatsningen och den gröna omställningen som sker i Norrland. Boenden saknas för personer som vill flytta till regionen för jobb, och övriga samhällsfunktioner är pressade. Som till exempel sjukvården i Norrland som Dagens Nyheter rapporterat om. Till detta kan också personalbristen knytas, som också påverkas av etableringen av nya industrier. Jenny Kejerhag på Dagens Nyheter för ett liknande resonemang.

För att det tyvärr är så verkligheten ser ut, sen är inte det den enda sanningen. Samtidigt är det en grej som sticker ut och som jag tror många enkelt kan förstå. Bor man i en storstad vet man hur nära man har till förlossningen och tar det förgivet. Om vi då berättar att det inte finns någon förlossning i närheten blir det väldigt lätt att relatera till. Jag tror det är sådana saker som folk tänker bara ska fungera. (Jenny Kejerhag 22-11-2022)

Ur ett gestaltningsperspektiv kan orsaken till att dessa negativa attribut förekommer mest ses som ett sätt att belysa detta problem, tolka och värdera, och/eller rekommendera en lösning (Entman 1993:52). Både Jenny Kejerhag och Marcus Derland nämner att detta är ett aktuellt problem just nu i Norrland och att det journalistikens roll att belysa detta. Orsakerna till problemet beskrivs främst som en följd av industrialiseringen och den gröna omställningen, vilket skapat ett ökat tryck på bostäder och övriga samhällsfunktioner i området. Marcus Derland nämner också att dessa attribut i viss mån präglar glesbygden.

Men alltså att porträttera det (någon som bor ute i en avlägsen ort). Hur är det att leva där det inte finns några bussar, där inte finns några affärer, där det är 10 mil till en bensinstation och

så vidare. Det i sig är ju en intressant story, för det är inte så många som bor så i Sverige idag. Och det kan ju också handla om att servicen försvinner från glesbygden. Varför gör den det? Ja, därför att människor flyttar därifrån och det finns ingen som har ekonomi att driva en affär och så vidare. (Marcus Derland 24-11-2022)

Att dessa attribut förmedlas till läsarna får enligt Entmans gestaltningsteorier bilden av Norrland som ett ställe med brist på samhällsfunktioner och infrastruktur att fastna, tolkas och processeras av publiken. (Entman 1993:53) Eftersom det är skrivet och publicerat för en rikspublik så kommer denna tolkning att göras av folk från hela Sverige. Ifall bilden som förmedlas speglar den bilden som läsaren har av Norrland blir framträdandet av Norrland som en plats med brist på samhällsfunktioner och infrastruktur ännu mer framträdande. (Entman 1993:53) I detta fall är det otydligt om denna bild av Norrland existerar sedan tidigare. Eriksson (2008:5) skriver att bilden av ett ruralt underprivilegierat och sämre lottat område existerar i nyhetsrepresentationen av regionen. Vilket i viss mån passar in när glesbygden beskrivs som ett ställe som saknar samhällsfunktioner och infrastruktur.

Gestaltning i Entmans bemärkelse fokuserar på vissa aspekter av verkligheten medan den utelämnar andra, och detta på ett konsekvent sätt. (Entman 1993) I vissa fall ges en bild av glesbygden som underutvecklad på grund av dess brist på samhällsfunktioner och infrastruktur. Hade endast dessa berättelser skildrats i Dagens Nyheters rapportering och ifall den hade generaliserat Norrland som helhet, hade ett maktförhållande som förmedlas genom gestaltning och som representerar Norrland på ett sätt som överensstämmer med orientalismens tankar om orienten och occidenten kunnat identifieras. Detta är dock inte fallet och beror på flera faktorer. Dessa berättelser om glesbygden lyfts men de är inte det enda från glesbygden som skildras.

Ja kanske i förlängningen så cementerar vi den bilden av att inlandsbon är kritisk till elbil för att det finns ingenstans att ladda och så vidare. Den kan man definiera som avvikande på det sättet, men då också i relation till är det bara sådana berättelser vi berättar? Det tycker jag inte. Det där är ett ganska tydligt exempel. Det skulle kunna klassas som exotifierande på ett sätt, men jag tycker vi måste även kunna berätta den typen av berättelser också i mixen. (Marcus Derland 24-11-2022)

Vidare så generaliseras inte bristen på samhällsfunktioner och infrastruktur med resten av Norrland när det förekommer. När Norrland generaliseras så framstår oftast ingen tydlig plats utan Norrland skrivs om som helhet, vilket i sin tur leder till en naturlig generalisering. Att en brist på samhällsfunktioner och infrastruktur förekommer ofta beror som tidigare nämnt på den omställning som sker i Norrland, och som också hör ihop med ett annat negativt attribut

som förekommer, personalbrist. Dessa två pekar inte på ett tydligt attribut som tilldelas Norrland som occidenten kan använda som en identitetsskapande faktor. Hade förfall framstått tydligare i beskrivningen av orienten Norrland hade den kunnat tolkas som ett sätt för occidenten övriga Sverige att bilda en identitet som speglar utveckling. Nu beskriver de negativa attributen i stället läget i Norrland som uppstått på grund av framsteg i regionen och ett behov av att skapa förutsättningar för den utveckling som sker.

Det här är ju journalistikens kärna någonstans att nu startas det. Nu vill man starta en massa industrier, skapa nya arbetstillfällen och så vidare. Och vilka är utmaningarna då för de här regionerna? Hur påverkar det här och vad har man inte lyckats med? Det är ju liksom det som blir den kritiskt granskande blicken på det här. (Marcus Derland 24-11-2022)

Ifall en exotifierande och ensidig gestaltning av Norrland skulle existera så innebär det att reportrarna inte har en aktiv diskussion och är medvetna om den gestaltning som de förmedlar. (Entman 1993:57) Både Jenny Kejerhag och Marcus Derland nämner hur representationer av Norrland diskuteras aktivt på redaktionerna.

Vi har regelbundet en diskussion om den stereotypa bilden av Norrland. (Jenny Kejerhag 22-11-2022)

Vi försöker se helheten. Vilken bild meddelar vi av den här landsändan. Totalt med vår journalistik. (Marcus Derland 24-11-2022)

De grupper eller attribut som inte får representera Norrland är regionerna Jämtland och Gävleborg. Jämtland syns i 2 procent av fallen och Gävleborg har Dagens Nyheter valt att inte rapportera alls om, trots att området hör till Norrland (det tillhör officiellt inte deras bevakningsområde). Glesbygden tar över lag mindre plats i rapporteringen och blir inte det område som främst representerar Norrland. Som tidigare nämnt har flera attribut som den tidigare forskningen menade förknippats med Norrland, inte förekommit i samma grad i denna studie. Bland dessa är speciellt arbetslöshet, en plats folk vill lämna, och traditionellt inte längre utmärkande för Dagens Nyheter representation av Norrland.

När Norrland framställs som avvikande jämfört resten av landet, som är i 25 procent av fallen, så är detta ofta förknippat med personalbrist (48% av fallen), kompetensbrist (78% av fallen), en brist på samhällsfunktioner och infrastruktur (43% av fallen), samt som en region i behov av hjälp (53% av fallen).

När Norrland framställs som avvikande förekommer minst ett negativt attribut i 63 procent av fallen. Minst ett positivt attribut syns i 47 procent av fallen. (Tabell 10) Det visar att Norrland framställs som avvikande i majoriteten av fallen på ett negativt sätt. Något som

teorierna kring orientalism och intern orientalism bekräftar gällande förhållandet mellan orienten och occidenten. (Said 2000) (Jansson 2003) Samma mönster kan ses när Norrland jämförs med resten av landet eller generaliseras som helhet. När detta händer så förekommer fler negativa attribut i rapporteringen än positiva. Skillnaderna är dock inte väldigt stora och oftast så kan de negativa attributen förklaras på grund av den ökade ekonomiska satsningen som sker i området. Inte genom mer typiska orientalistiska begrepp som occidenten använder sig av vid identitetsskapande. Hade dessa negativa attribut främst varit arbetslöshet, rättslöst, eller förfall hade det haft en annan betydelse.

	Förekommer negativt attribut?		Total
	Ja	Nej	
<i>Framställs Norrland som avvikande?</i>			
Okodbart	3 (100%)	0 (0%)	3
Ja	29 (63%)	17 (37%)	46
Nej	51 (40%)	77 (60%)	128
Total	83	94	177

Tabell 10

	Förekommer positivt attribut?		Total
	Ja	Nej	
<i>Framställs Norrland som avvikande?</i>			
Okodbart	0 (0%)	3 (100%)	3
Ja	22 (48%)	24 (52%)	46
Nej	35 (27%)	93 (73%)	128
Total	57	120	177

Tabell 11

Norrland som orienten

I det kodschema som användes vid analysen av artiklarna var flertalet av variablerna utformade utifrån teorier om orientalism och intern orientalism med en förhoppning om att kunna fånga upp eller identifiera olika mönster och drag i rapporteringen om hur Norrland framställs som orienten eller inte i förhållande till resten av landet.

Ur ett orientaliskt perspektiv beskrivs orienten som en motbild (Said 2000:64). Ur ett intern orientaliskt perspektiv går det även att se hur en region avviker från den nationella diskursen (Jansson 2003:97). För att kunna identifiera huruvida detta tar sig form i Dagens Nyheters rapportering valde studien att ställa frågorna om Norrland framställs som avvikande samt om det görs en jämförelse mot resten av landet.

Resultatet visar att Norrland jämförs gentemot resten av landet i en fjärdedel av alla artiklar (26%). Om flera variabler korskörs (där två eller flera variabler analyseras mot varandra) går det att identifiera fler mönster som påvisar när jämförelser används i en högre grad.

<i>Jämförs Norrland mot resten av landet</i>	Andel
Nej	72% (128)
Ja	26% (46)
Okodbart	2% (3)
Grand Total	177

Tabell 12

I artiklar med ekonomi och lokalpolitik som huvudtema jämförs Norrland gentemot resten av landet hälften av alla gånger. Kring temat sjukvård ligger samma siffra på 37 procent. Att dessa ämnen kommit att jämföras i en högre grad än andra kan bero på flera faktorer: den gröna omställningen och industrietableringar i norr som både påverkar ekonomin och ger lokalpolitiken nya typer av utmaningar, samt den vårdkris som Dagens Nyheter beskrivit i flera delar av Norrland. Dessa ämnen går även i någon mån att knyta till nationella intressen kring den gröna omställningen och kan ha en påverkan på i vilken grad jämförelser görs. Samtidigt menar Jenny Kejerhag på Dagens Nyheter att mediet och målgruppen kan ha en viss påverkan på hur ofta jämförelser görs.

Vi brukar tänka så här, varför ska någon i Skåne bry sig om det här och läsa det? Om vi ska skriva om tandvården i Norrland, då behöver vi ju få in ett riskperspektiv. Hur ser det ut i resten av landet? (Jenny Kejerhag 22-11-2022)

Marcus Derland, reporter på Dagens Nyheter för ett liknande resonemang angående målgruppen och mediets betydelse i förhållande till frekvensen av jämförelser.

Om vi till exempel ser att parkeringsavgifterna dubblas i Umeå. Då är det ingen nyhet för Dagens Nyheter. Det är en nyhet för lokalpressen. Men däremot, om vi kan se att

parkeringsavgifterna generellt går upp i Sverige, alltså att vi hittar en nationell ingång i det, ja då kan vi skriva om det och berätta utifrån Umeå perspektivet. (Marcus Derland 24-11-2022)

Eriksson beskriver hur Norrland i hennes tidigare forskning beskrivits som en lantlig underordnad del av Sverige (Eriksson 2008:3). Resultatet visar dock inte någon större skillnad kring hur glesbygden och den urbana stadsmiljön behandlas olika i frågan om jämförelser gentemot resten av landet, det skiljer några enstaka procentenheter då artiklar från glesbygd jämförs 26 procent av fallen och i stadsmiljö 21 procent av fallen. De attribut som ur ett negativt perspektiv främst förknippas med Norrland är: brist på samhällsfunktioner och infrastruktur, personalbrist och en region i behov av hjälp. Ur Scheins perspektiv (1997:87–88) skulle detta kunna vara ett exempel på hur Norrland ur ett intern orientaliskt perspektiv beskrivs som en traditionell och underutvecklad del av nationen. Vid vidare analys blir det dock svårt att argumentera för detta. De negativa attributen som tillskrivs Norrland bygger främst inte på att regionen är underutvecklad, snarare tvärtom. Utvecklingen i regionen går för fort i takt med den gröna omställningen, och bristen på infrastruktur och personal går snarare att koppla till att samhället inne hunnit med i den snabba förändring som sker.

På frågan om Norrland framställs som avvikande syns ett liknande mönster och frekvens som i frågan om jämförelser. En fjärdedel av artiklarna framställer Norrland som något avvikande och på samma sätt sticker teman som ekonomi och sjukvård ut där Norrland framställs som avvikande i 43 respektive 36 procent av fallen. Ett annat ämne som dyker upp är temat samhällsfrågor. I denna kategori framställs Norrland som avvikande i 42 procent av fallen.

<i>Framställs Norrland som avvikande?</i>	Ja	Nej	Okodbart	Total
Ekonomi	6	6	2	14
Samhällsfrågor	10	13	1	24
Sjukvård	8	14	0	22

Tabell 13

Om skillnaden mellan glesbygd och stad tidigare var liten i frågan om jämförelse (fem procentenheter) växer den något i frågan om porträttering som avvikande. Det är större risk att Norrland porträtteras som avvikande när artikeln handlar om glesbygden. I 29 procent av

fallen som rör glesbygd går det att identifiera en bild som visar att Norrland ses som avvikande gentemot resten av landet, samtidigt som samma siffra för stadsmiljö ligger på 19 procent.

Denna frekvens kan så klart tolkas på olika sätt, trots att det är större risk att glesbygden porträtteras mer avvikande menar Dagens Nyheters reporter Jenny Kejerhag att det kan finnas naturliga förklaringar till detta.

Det blir kanske en naturlig avvikelse. Det kanske är en jättebra siffra (29% kontra 19%). Om man inte bor här uppe och kanske inte har den förståelsen så kanske man skulle skriva mycket mer avvikande om Norrland. Vi kanske till och med har fått ner avvikelsen något från tidigare, jag vet faktiskt inte. (Jenny Kejerhag 22-11-2022)

Den geografiska närheten och relationen till regionen är något som återkommer i resonemangen. Kunskap och förståelse för området man verkar i ses som en faktor som skulle kunna motverka att stereotypiska bilder reproduceras i rapporteringen.

Vi som jobbar på de här två redaktionerna är ju härifrån. Och det tror jag är väldigt viktigt och det var Dagens Nyheter noga med i rekryteringen också. Man ville rekrytera människor som är uppvuxna här och har en relation till de här landsändarna av Sverige. (Marcus Derland 24-11-2022)

Vi har regelbundet en diskussion om den stereotypa bilden av Norrland. Alla vi som arbetar här är även härifrån, så för oss blir det också naturligt att rapportera ur ett perspektiv som kanske inte är så stereotyp. Jag tror det är mycket svårare om man kommer från en annan plats och ska göra samma arbete. (Jenny Kejerhag 22-11-2022)

Detta argument går i linje med Bowds resonemang om lokalt baserade journalister och hur deras närhet till samhället de rapporterar om har en påverkan på bilden som förmedlas. Enligt Bowd tenderar bilden att bli bredare och mer rättvis på grund av känslan av samhörighet gentemot den region eller plats de rapporterar från. (Bowd 2012) Det faktum att de anställda vid Dagens Nyheters redaktioner har en förankring både i regionen och i glesbygden kan vara en faktor till att Norrland inte framställs som avvikande i en högre grad.

Jansson menar att den interna orientalismens diskurs och dess texter bär inbakade och summerande bilder av regioner, generaliseringar där en plats eller händelse kommer att få representera helheten (Jansson 1997:300). Utifrån detta teoretiska antagande valde studien att undersöka huruvida Norrland som helhet kom att generaliseras i Dagens Nyheters rapportering från Norrland.

Resultatet visade att Norrland generaliserades som en helhet i 18 procent av artiklarna. I de fall när en generalisering skedde, var det i 65 procent av fallen samtidigt som artikeln

inte utspelade sig i något specifikt län, utan i Norrland som helhet. De ämnen som det i högst grad skedde en generalisering inom var ekonomi och rikspolitik. Samtidigt går det även att se att dessa ämnen i hög grad även inte utspelade sig i något specifikt län, utan i Norrland som helhet.

Ett antagande kan vara att det naturligt blir så att Norrland generaliseras som en helhet, när artikeln även utspelar sig i Norrland som en helhet. I andra fall går det att identifiera hur Dagens Nyheter i relativt låg grad ger en generaliserande bild av Norrland och inte i någon större utsträckning ger uttryck för vad Jansson (1997:300) betecknar som en generaliserande intern orientalistisk diskurs.

Slutdiskussion

Dagens Nyheters norra Sverige redaktion säger själva att de rapporterar om frågor med ett rikstäckande intresse, men som kan utgå från lokala perspektiv. De väljer själva att inte rapportera på ett sätt lokala medier gör och beskriver sig inte heller som lokalreportrar. Samtidigt har de en tydlig anknytning till regionen, dels genom att vara på plats i Luleå och Umeå, dels med sin personal som har anknytning till olika samhällen i Norrland. Det blir ett för Sverige, annorlunda scenario inom journalistiken eftersom man jobbar på ett sätt som tydligt kan rymmas inom en lokal reporters roll, men med skillnaden att rapporteringen sker för en rikspublik som i många fall inte har någon anknytning till platsen som berörs. Nyhetsvärderingen blir annorlunda eftersom man alltid behöver ha med sig det nationella perspektivet kring vad som skall ingå i rapporteringen.

I rapporteringen går det att se hur konflikter och städer tar en större plats och att vissa regioner är dominerande. Detta förklaras främst genom den geografiska närheten, samhällsutvecklingen och redaktionernas målgrupp och nyhetsvärdering. Ämnen som energi, industri och gruvnäring anses att ha ett stort riksintresse, och får därför ett stort utrymme.

Något studien sökte efter i materialet men inte kunnat finna några större drag av är ett orientaliskt synsätt och en orientalistisk bild av Norrland. Varken texten eller bilderna präglades av den andrafiering som orientalismen grundar sig i. Bilder fanns med i varje text men inga mönster eller tydliga sätt att porträttera Norrland på ett visst sätt gick att se i deras konstruktion. Regionen har tidigare porträtterats ur ett orientalistiskt perspektiv av Dagens Nyheter enligt Eriksson (2008). Så vad har egentligen förändrats sedan Erikssons studie som kan ligga till grund för en förändring i rapporteringen? Det går att anta att etableringen av redaktioner i Luleå och Umeå, samt en medveten rekrytering av folk med lokalförändring har bidragit till en förändring. Ökad geografisk närhet och samhörighet till regionen kan vara en stark bidragande faktor till att rapporteringen inte längre porträtterar Norrland i lika hög grad ur ett orientalistiskt perspektiv. Samtidigt har det skett stora samhällseliga förändringar i Norrland som det inte går att blunda för. Den gröna omställningen och industriboomen förändrar inte bara Norrland utan även hur platsen kommer att porträtteras. När arbetstillfällena ökar i rekordfart och kommunerna i norr försöker locka till sig folk från hela landet blir det svårt att beskriva platsen som arbetslös, dekadent och något folk vill lämna.

Men problem finns fortfarande i Norrland, och regionen består till stor del av glesbygd som är avvikande från städerna med sina egna utmaningar. Hur kommer det sig att glesbygden inte heller till så stor grad beskrivs generaliserande och stereotypiskt? En förklaring kan vara den arbetssituation reportrarna befinner sig i där de inte har möjlighet att

täcka varje problem som existerar i glesbebyggda områden eftersom de skall rapportera om ämnen som är intressanta för en rikspublik. Då faller flera ämnen bort som annars kunnat vara utmärkande för glesbebyggda områden.

En annan faktor är redaktionerna och reportrarnas anknytning till området. Som tidigare forskning visat så förändras rapporteringen avsevärt ifall reportrarna känner sig som en del av området de jobbar inom. Dagens Nyheters reportrar är inte bara på plats och bor i regionerna, de härstammar också från Norrland. Ur ett orientalistiskt synsätt kan detta ses som ett sätt för orienten att få representera sig själv. Reportrarna nämner själva att de arbetar aktivt med att inte ge en stereotypiserande bild av Norrland vilket pekar på en medvetenhet om den fälla som man lätt kan hamna i när man skall rapportera om en region som i tidigare fall andrafierats och generaliserats. Ett annat tecken på medvetenheten är hur Dagens Nyheter varit noggranna med att rekrytera folk med en anknytning till regionen.

Studiens huvudsakliga slutsats är att etableringen av redaktioner har haft en påverkan på rapporteringen. Geografisk närhet, samhörighet och en samhällelig förändring är faktorer som ligger till grund för att en region inte stereotypiseras, exotifieras och andrafierats i lika hög grad som tidigare.

Vidare forskning

I denna studie har en kvantitativ metod applicerats för att undersöka de artiklar som publicerats av Dagens Nyheters norra Sverige redaktion. Vid vidare studier hade det varit av intresse att undersöka texterna från en kvalitativ utgångspunkt. Den kvantitativa innehållsanalysen som denna studie utgår ifrån har sina styrkor, men även svagheter. I operationaliseringen till ett par mätbara variabler går en viss kunskap förlorad. En kvalitativ textanalys eller liknande metod hade kunnat ge en annan form av djupare kunskap kring porträtteringen av Norrland.

Fokuset för denna studie ligger på Dagens Nyheters rapportering, i form av artiklar och producentaras åsikter i form av intervjuer. För framtida studier hade det varit intressant och vända på perspektivet och titta på användarna. Det finns flera vägar att gå, genom att titta på vad en rikspublik anser vara intressant ur ett nyhetsperspektiv skulle det gå att identifiera hur väl anpassad nyhetsvärderingen är mellan avsändare och mottagare. En annan väg hade kunnat vara att undersöka hur norrlänningar ser på rapporteringen och i vilken grad de anser att rapporteringen speglar deras egen bild av regionen.

Förslagsvis hade det även gått att studera ett liknande fenomen i andra regioner och andra medier. Den tidigare forskningen visar att Norrland inte är ett unikt exempel och det finns fler platser och kanaler som troligtvis hade varit intressanta att studera ur ett liknande perspektiv.

Referenser

- Alvehus, Johan (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. Upplaga 2
Stockholm: Liber
- Barthes, Roland (1977). *Image, music, text*. London: Fontana
- Bowd, K. (2012) 'Considering the consequences: Australian country newspapers and news impact on communities', *Rural Society*, 21(2), pp. 126–135.
doi:10.5172/rsj.2012.21.2.126.
- Bryman, Alan (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur
- Dagens Nyheter. (2021). DN stärker bevakningen av norra Sverige, 15 september.
<https://www.dn.se/sverige/dn-starker-bevakningen-av-norra-sverige/>
- Calcutt, A., & Hammond, P. (2011). *Journalism studies: A critical reader*. Abingdon, England: Routledge.
- Entman, R.M. (1993), Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43: 51-58. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Eriksson, Madeleine (2008). (Re)producing a "peripheral" region [Elektronisk resurs] Northern Sweden in the news. *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography*. 90:4, 369–388
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-19636>
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan Stockholm: Wolters Kluwer
- Fogde, Marinette (2010). Bildanalys. I Ekström, Mats (red). & Larsson, Larsåke. (red.) (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. (2. uppl.)

Glesbyggverket (2007). Om Sveriges gles- och landsbygder.

https://www.tillvaxtanalys.se/download/18.62dd45451715a00666f2764f/1586367601582/fic_kfakta-om-gles-och-landsbygder-2007-07.pdf

Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur, mediesamhälle*. 3., [bearb.] uppl. Göteborg: Daidalos

Häger, Björn (2020). *Reporter: en grundbok i journalistik*

Jansson, David R (2003) Internal orientalism in America: W.J. Cash's The Mind of the South and the spatial construction of American national identity, *Political Geography*, Volume 22, Issue 3, 2003, Pages 293–316, ISSN 0962-6298, [https://doi.org/10.1016/S0962-6298\(02\)00098-7](https://doi.org/10.1016/S0962-6298(02)00098-7).

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0962629802000987>

Kvale, S. aut, Brinkmann, S. aut and Torhell, S.-E. trl (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Tredje [reviderade] upplagan. Studentlitteratur.

Little, J. (1999) 'Otherness, representation and the cultural construction of rurality', *PROGRESS IN HUMAN GEOGRAPHY*, 23(3), pp. 437–442. Available at: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid&db=edswss&AN=000082120800009&site=eds-live&scope=site>

Mats Ekström & Bengt Johansson, 2019, Inledning, *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

Michael Karlsson & Bengt Johansson, 2019, Kvantitativ analys, *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

Nilsson, Bo & Lundgren, Anna Sofia (2015). Logics of rurality [Elektronisk resurs] political rhetoric about the Swedish North. *Journal of Rural Studies*. 37, 85–95
Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-102300>

Orla Vigsø 2019, , Retorisk analys, *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

- Richards, I. (2005). *Quagmires and quandaries: Exploring journalism ethics*. Sydney, NSW: UNSW Press.
- Said, Edward W. (2000). *Orientalism*. [Ny utg.] Stockholm: Ordfront
- Schein, Louisa. "Gender and Internal Orientalism in China." *Modern China*, vol. 23, no. 1, 1997, pp. 69–98. *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/189464>. Accessed 17 Nov. 2022.
- Sheridan Burns, L. (2002). *Understanding journalism*. London, England: Sage.
- SVT Nyheter (2020). Historisk satsning i norr på fossilfri industri – kräver 100 000 inflyttare, 26 maj
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrbotten/historisk-satsning-i-norr-kraver-100-000-inflyttare>
- Tillväxtverket, Uppdatering av indelning städer och landsbygder 2021, 23-08-2021, tillgänglig på <https://tillvaxtverket.se/statistik/regional-utveckling/regionala-indelningar/stader-och-landsbygder.html>
- Wallén, Göran (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Wenneberg, Søren Barlebo (2001). *Socialkonstruktivism: positioner, problem och perspektiv*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi
- Woods, Michael: "Reporting an Unsettled Countryside", *Culture Unbound*, Volume 2, 2010: 215–239. Hosted by Linköping University Electronic Press:
<http://www.cultureunbound.ep.liu.se>
- Öhman, Anders (2016). *Norrland som identitet och periferi [Elektronisk resurs]*. Föreningen för utgivande av Tidskrift för litteraturvetenskap
Tillgänglig på Internet: <http://dx.doi.org/10.54797/tfl.v46i3-4.8761>

Bilagor

Kodschema

ID

Datum

Rubrik

Författare

Kommun

Var utspelar sig artikeln

Jämtland
Norrland
Norbotten
Västerbotten
Västernorrland
Okodbart

Vilket är huvudämnet

Brott
Ekonomi
Energi & Industri
Gruvkonflikter
Lokalpolitik
Miljö & Natur
Rikspolitik
Samhälle
Sjukvård
Underhållning
Urfolkskonflikter
Okodbart
Turism

Vilka personer syns

Expert
Tjänsteman eller myndighetsperson
Representant för företag
Representant för organisation
Rikspolitiker
Lokalpolitiker
Privatperson
Pensionär
Övrigt

Kön

Majoriteten män
Majoriteten kvinnor
Jämt fördelat
Okodbart

Stad eller glesbygd

Stad
Glesbygd
Okodbart

Framställs Norrland som avvikande

Ja
Nej
Okodbart

Positiva attribut

Utveckling

Modernt
Miljö & natur
Ekonomisk tillväxt
Autentiskt
God arbetsmiljö
Okodbart

Negativa attribut

En region i behov av hjälp
Förfallet
Rättslöst
Traditionellt
Brist på samhällsfunktioner och infrastruktur
En plats folk vill lämna
Arbetslöshet
Kompetensbrist
Personalbrist
Orättvis behandling
Okodbart

Jämförs mot resten av landet

Ja
Nej
Okodbart

Generaliseras Norrland som helhet

Ja
Nej
Okodbart

Samspekar bild och text

Ja

Nej
Okodbart

Förstärker bilden textens budskap

Ja
Nej
Neutral
Okodbart

Intervjufrågor

Hur tycker du bilden av Norrland ser ut i svenska medier och speciellt i Dagens Nyheter?

Vilka tre faktorer anser du är viktigast i er värdering av en nyhet?

Hur gör ni för att undvika en stereotypisk bild av Norrland?

Hur arbetar ni för att få in glesbygden i rapporteringen?

Finns det vinklar kring rapporteringen om Norrland som du tycker ni borde lyfta mera?

Hur ser du på din journalistiska roll, är du lokal reporter, regional reporter, riksreporter, korrespondent?

Det skrivs nästan i dubbel så hög grad artiklar från städer som glesbygd. Varför tror du att det är så?

Mer än hälften av alla artiklar utspelar sig i Västerbotten och Norrbotten. Vilka är anledningarna till det tror du?

I porträtteringen av Norrland är det vanligaste attributet som tillskrivs regionen "*Brist på samhällsfunktioner och infrastruktur*", varför tror du att det är den vanligaste beskrivningen?

Brott, samhällsfrågor, sjukvård och energi & industri är de dominerande huvudtemana. Varför tror du dessa ämnen dominerar rapporteringen?

Glesbygden beskrivs som avvikande i 29 procent av fallen och 19 procent av fallen när det rör städer. Varför tror du att det är större risk att glesbygden porträtteras som något avvikande?